

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Ձ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

Ի Ե . ՏԱՐԻ

6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907

ԹԻԻ 41

18 ԻՆՏԵԶՆՈՑ

ԵԱՐՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

×

ՊՈԼՍՈՑ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ՏՆՑՐԷՆ

ՎՍԵՄ. ՃԷՄԱԼ ՊԵՅԻ

Իմաստուն Որոշումը

Եւրոպական ամէն լեզուներու հետ Հայերէնի ալ թարգմանուած է Սամուէլ Սմայլսի ԻնՖնօգնոթիւն անուն գիրքը, որ շատերու օգտակար եղած է նկարագրի կազմութեան և գործնական յաջողութեան տեսակէտով, թէեւ ընթերցողներուն մեծագոյն մասը՝ նկարագրէ աւելի՝ գործի մէջ յաջողելու միջոցները սորվելու դիտումով կարգացած է զայն: Սմայլ կարեւոր և արդիւնաւոր ուրիշ հեղինակութիւն մ'ալ ունի, որ դժբախտաբար թարգմանուած չէ Հայերէնի: Այս գիրքը կրնար, ո՛ր և է տեսակէտով, ԻնՖնօգնոթիւնին չափ օգտակար ըլլալ ընթերցողին: Հեղինակը ամէն հասակի ու դասակարգի մարդոց պարտաւորութեան հրահանգներ ու օրինակներ տուած է, ուր առեւտրական գործերն ալ իրենց բաժինը ունին:

Առեւտրական անուղիղ գործառնութիւններու մասին խօսելով, Սմայլ կը յիշատակէ որ այն ատենները Անգլիոյ մէջ 250 եարտա նշանակուած, իսկ իրապէս 175 եարտա երկարութեամբ ճախարակներ կը ծախուէին: Այս կարգի առեւտր. խաբէութիւններու համար, Ամբողջ չափ եւ

Պարկեշտութեան վաստակացում վերնագրով հաստատած մը ունի, ուր ի մէջ այլոց կ'ըսէ. «Լեցուն չափ, ճիշտ կշիռ, հաւատարիմ նմուշներ և պարտականութեան խղճմտօրէն կատարում անհրաժեշտ են նկարագրի տէր դործի մարդուն»:

Այս գրուածներէն կը տեսնուի որ ժամանակ մը Անդլիոյ մէջ պակաս չափերով ու կշիռներով վաճառքներ կը շինուէին ու կը ծախուէին:

Այս անուղիղ գործին մեր վաճառականներն ալ հետեւեցան ատեն մը, ծայրայիղ կերպով չափազանցելու պայմանաւ: Պակաս չափով ու ծաւքով վաճառքներ ապագրուեցան, և Պոլսոյ հրապարակին վրայ 36 ինչէզի տեղ, հետզհետէ կէս ու քառորդ ինչէզ պակսեցնելով 33, 34, 30, 27, 26 և մինչեւ 18 ինչէզի կամ կէս հարտայի վրայ ծալուած վաճառքներ երեւցան: Ասանց հետ ծրարներն ալ պղտիկցան և կշիռները թեթեւցան: Կ'հարտայի տեղ 21 հարտանոց կտաներ և 10 լիպրա կշռող ճիշտ թիւով մանածի ծրարներու տեղ պակաս ու թեթեւ վաճառքներ ներածուեցան, և եղաւ ատեն մը որ հրապարակին վրայ ամբողջ չափով ու կշիռով վաճառքներ բացառութեւն նկատուեցան:

Եւրոպական գործարաններու յանձնարարութիւն ընող և յատկապէս պակաս չափերով պատրաստել տուող վաճառականներուն այդ ընթացքը ուղիղ չէր, բացարձակ զեղծում մ'էր, ուրիշ կը տուէին կէսգէտ խանութպաններն ու սպառողները: Վաճառականներու հասցէին ուղղուած աննպաստ ակնարկութիւններու և իրաւացի դատողութիւններու կը պատասխանուէր այն ատեն թէ իրենք այդ գործէն շահ մը չունին, թէ ծրարին վրայ չափին քովը հարտայի ծաւք (անգլիերէն գրով laps) նշանակել տուած են, թէ սակարկութեան պահուն գնորդին կը տեղեկացնեն ծաւքին չափը ևն. ևն.: — Անշուշտ բանաւոր չէին այս կարգի արգարացումներ, սրովհետեւ, ընդունելով որ իրենք այդ զեղծումէն ուղղակի շահ մը չունէին, բայց ուղղակի իրենք կը դիւրացընէին երկրորդական վաճառականներու այս սպօրէն գործառնութիւնները:

Ծայրայիղ կերպով չափազանցուած այս անուղիղ ընթացքը բարեբախտաբար նկատի առնուեցաւ պատկանեալ վարչութեան կողմէ: Պոլսոյ Առեւտր. Սենեակը և Մաքսա-

յին Վերատեսչութիւնը խորհրդակցեցան (1885ին) այդ վնասաբեր գործառնութիւնը արգիլելու միջոցներուն վրայ։ Միւս կողմէ, կ'երեւի որ պակաս չափով պատրաստուած ու ծախուած վաճառքները կը վնասէին նոյն խիւ գործարանատէրերու շահերուն, որովհետեւ անդէ. գործարաններու կողմէ մասնաւորաբար խնդրուեցաւ (1890ին) որ պակաս չափով, և մանաւանդ 10 լիպրայէ թեթեւ կշռող (840 եւրոպայէ պակաս և 840է քիչ չիլիով) մանածներուն մաքսատուէն անցներու թույլտուութիւն չըլլայ։ Մինչ այս մինչ այն, Պոլսոյ ներածելի ապրանց Մաքսատան սլոխու Տնօրէն Վսեմ. Ճէմալ պէյ այդ ապօրէն գործն արգիլեց սա ճարտար եղանակով. —

Մաքսային գործառնութիւններու մէջ, այդ այլազան չափով ու կշիռով ներածուած վաճառքները հաշուական դժուարութիւններու և սխալմունքներու պատճառ կ'ըլլային և այն ստորաբաժանեալ զանազան չափերը բուն չափին վերածելու համար միշտ ժամանակի և երբեմն ալ դրամի կորուստ կը պատահէր։ Վսեմ. Ճէմալ պէյ թէ՛ այս պարագաները ուշադրութեան տուելով և թէ՛ նկատելով որ օրինական չէ այդ անուղիղ նպատակաւ պատրաստուած վաճառքներու մաքսատուէն անցնիլը, փոխանակ արգիլելու, հրաման ըրաւ որ որոշեալ ժամանակէ մը ետք, պակաս չափով ներածուած վաճառքները մաքսատան մէջ ճիշտ ու ամբողջ չափով նկատուին և անոնցմէ այս հաշուով մաքսատուէր առնուի։ Արմատական միջոց մ'էր այդ։ Վաճառականը պիտի հարկադրուէր իր պատրաստած 20 կամ 30 ինչէզ վաճառքին համար 36 ինչէզի հաշուով մաքսատուէր վճարել, ինչ որ մեծ վնաս մ'էր իրենհամար։ Արդիւնքը անմիջապէս տեսնուեցաւ։ Վաճառականներէ շատեր թախանձեցին որ պակաս չափով ծալուած իրենց վաճառքներուն համար նոյն համեմատութեամբ մաքսատուէր վճարեն, բայց իրենց անտեղի խնդրանքը մերժուեցաւ ու ատով մասամբ արգիլուեցաւ կամ սեղմուեցաւ այս առեւտր. զեղծումը։

Պակաս չափով պատրաստուած վաճառքներէն կը վնասուէր սպառողը։ $\frac{1}{4}$ և $\frac{1}{2}$ ինչէզներու, Փոլի կամ չիկեթի վէճեր և անհամաձայնութիւններ անպակաս էին հրապարակին վրայ։ Բայց ամէնէն աւելի խոշոր վնասներ պատճառած են քանի մը մեծ վաճառականներու պատրաստած 18

և 24 ինչէզ ծալքով տպածոները: Այս վաճառքը կը գնէին մասնաւորաբար մէկ երկու անխիղճ օտանիներ, որոնք գիւղացի շրջուն փերեզակներու կը ծախէին 36 ինչէզի հաշուով, այսինքն կէս առ կէս խաբելով զանոնք: Այս օտանիները ճարպիկ ձեռնածուծեամբ մը տպածոյին ծրարը կիսովին կը բանային և երկու ծալքը ամբողջ կը չափէին ինչէզով, կամ նոյն իսկ գնողին չափել կուտային այս ձեւով և կ'ապահովցնէին զայն ու 36ի հաշուով դրամը կը գանձէին: Արդեօք փոքր դրամագլխով գործող այս կարգի ո՞րչափ յաճախողներ այդ վաճառքներէն գնած և վնասներ ըրած և կամ բոլորովին փծացած են:

Մեծ վաճառականներու կողմէ պակաս չափով և մինչեւ կէս եարտա ծալքով յանձնարարուած այս վաճառքները հիմա գոյութիւն չունին բարեբախտաբար, այլեւս պատմութեան կը վերաբերին և մենք պիտի չուզէինք յիշատակել եթէ մեր յարգելի աշխատակիցը պակաս չափերու յիշատակութիւն մը ըրած չըլլար Թուրքիայ վաճառականութիւնն եւ վաճառականի խորագրով իր շահեկան պատմագրութեանը մէջ:

ՓՈՒԳՐԻ

Կամ Հրամանի «Պոմօ»ի

ՄԱՍՆԱԿԻ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԸ ՕՐԻՆԱԴՈՐ ԵՆ

×

Միմիայն պահանջատէրը և պարտատէրը շահագրգռող պարզ մուրհակներէ կամ հրամանի պօնօներէ առաջ գալիք պահանջներու ի հաշիւ մասնակի վճարում մը ընդունելը կամ չընդունելը ուղղակի այդ պահանջատէրին կամքէն կախում ունի, զի գործին մէջ ուրիշ շահագրգռողներ, օրինակի համար, փոխանցողներ և բացէն երաշխաւորներ չկան: Եւ արդէն երբ մէկը ուրիշի մը կամ անոր հրամանին

որոշեալ պայմանաժամի մը մէջ՝ որոշեալ գումար մը վճարելու համար մուրհակ մը կ'ստորագրէ, ըսել է թէ երկուստեք այդ մասին պայմանաւորուած են և մին կամ միւսը այդ պայմանագրութիւնը կէտ տու կէտ յորդեւու ստիպուած է: Հետեւաբար, պարտատէրը պայմանագրութեան հակառակ իր պարտքին մէկ մասը վճարելու և միւս մասը յետագելու իրաւունքը չունի: Պահանջատէրը ստէպ խոհեմութիւն գործած կ'ըլլայ մասնակի վճարում մը ընդունելով և իր պահանջքին մէկ մասը ազատելով:

Ընդհակառակն՝ փոխգրեւու և փոխանցուած հրամանի պնծմեւ կրողը մասնակի վճարում ընդունելու կամ չընդունելու մասին իր բռնելիք ընթացքին մէջ ազատ չէ, քանի որ անոնց փոխարժէքը փոխանցողներէն և քաշողէն և եթէ կայ, բացէն երաշխաւոր եղողէն պահանջելու իրաւունքն ունի: Հետեւաբար, կրողին ըստ կամս մերժումին հետեւանքով վնասուողները անոնք պիտի ըլլան և տեսէք ինչպէս. — Նախ անոնք, այսինքն փոխանցող, քաշող և երաշխաւոր, պիտի ստիպուին կրողին վճարել փոխգրեւին կամ պնծին փոխարժէքին ամբողջ գումարը և ո՛չ թէ փոխգրաւուն (tiré) կամ պարտատէրին կողմէ առաջարկուած գումարին մնացորդ մասը միայն և յետոյ անոնք վստահ ալ պիտի չըլլան փոխգրաւունէն կամ պարտատէրէն գանձելու այն գումարը, զոր ժամանակին վճարել կ'առաջարկէին:

Փոխգրաւուն կրնայ կրողին կողմէ ներկայացուած փոխգիրը փոխարժէքին մէկ մասին համար միայն ընդունիլ: Այս պարագային՝ կրնանք ենթադրել թէ փոխգրեւին փոխարժէքին ա՛յն մասը, զոր փոխգրաւուն վճարել կ'առաջարկէ, քաշողին իրմէ ունեցած պահանջքին ամբողջութիւնն է, հետեւաբար կրողը զայն մերժելու իրաւունքը չունի: Երբ փոխգրաւուն փոխգիրը պտրդապէս, այսինքն առանց փոխարժէքին մէկ մասը կամ ամբողջութիւնը մասնաւորող պայմանի ընդունած է, ա՛յն ատեն կացութիւնը կը փոխուի, քանի որ այս պարագային՝ փոխգրաւուն պարտական կ'ըլլայ ամբողջ գումարին համար: Մասնակի ընդունելութեան պարագաներու մէջ միմիայն պահանջատէրը չէ որ իր պահանջքին մէկ մասը ընդունելով կը նպաստաւորուի, այլ

պարտատէրն ալ իր պարտքին մէկ մասէն տգտակով իր նպատաւորութիւն:

Ահա սոյն տեսութեանց ազդեցութեան տակ Օսմանեան և Եւրոպական գլխաւոր պետութեանց Առեւտր. Օրէնքներու մէջ փոխգրի և փոխանցուած հրամանի պօնօներու⁽¹⁾ փոխարժէքին ի հաշիւ ընդունելու և վճարելու կարելիութեան վրայ մասնաւոր տրամադրութիւններ կան: (Տեսնել Օսմ. Առեւտր. Օրէնք, յօդ. 82 և 113): Թէեւ մեր Առեւտր. Օրէնքին 103 յօդուածին համաձայն փոխգրի մը վճարողը զայն ետ առնելու ստիպուած է, հակառակ պարագային պարտքէ տգտած չի նկատուիր, բայց մասնակի վճարում ընողը փոխգրիը կամ հրամանի պօնօն ետ ուղեկու իրաւունքը չունի, որովհետեւ կրողը իր պահանջքին մնացորդ մասը դանձելու համար դեռ անոր պէտք ունի: Բայց մասնակի վճարողը կրնայ պահանջել որ սոյն վճարումը փոխգրին կամ պօնօին ետին նշանակուի, որպէս զի փոխադարձ երաշխաւոր եղող փոխանցողներն ու քաշողը անկէ տեղեկութիւն ունենան: Այս պարագան մասնաւոր ստացագրով ալ կարելի է, բայց կորսուելու կամ պահուելու կարելիութեան դէմ փոխգրին կամ պօնօին ետին նշանակուելը աւելի նպատակայարմար է:

Վերոգրեալ տեսութիւններէն և օրինական տրամադրութիւններէն ու եզրակացութեան կրնանք գալ թէ փոխգրի մը կամ փոխանցուած հրամանի պօնօի մը կրողները մենց փոխարժէքին մէկ մասը իրենց վճարուած ատեն պարտին ընդունիլ, զի եթէ չընդունին, այդ մասին համար այլեւս քաշողին, փոխանցողներուն և բացէն երաշխաւորներուն դիմելու իրաւունքէն կը զրկուին և եթէ փոխգրառուն կամ պարտատէրը այդ գումարը կրողին յանձնելու համար պաշտօնական մարմնոյ մը (օրինակի համար Նօտարին) ձգելու

(1) Օսմանեան Առեւտր. Օրէնքին 144 յօդուածին համաձայն, փոխգրիբու պայմանաժամին փոխանցման, փոխադարձ երաշխաւորութեան, անձամբ կամ ուրիշի միջնորդութեամբ վճարման, քրօթքսթօի, կրողին իրաւանց, տակօսի և այլ ամէն օրինական տրամադրութիւնք հրամանի պօնօի համար եւս գործադրելի են:

ըլլայ, պատասխանատուութենէ կ'աղատի և առկէ առաջ
գալիք ծախքը և վնասը կրողին կը պատկանի: Կրողը իսկ-
գրին կամ փոխանցուած պոսթին չընդունուած և չվճարուած
մասին համար միայն պէտք եղածներու դէմ բրօքսքս պար-
տի ընել: Հակառակ պարագային՝ իր այլ և այլ իրաւունք-
ները կը կորսնցնէ: (Տեսնել Օսմ. Ասետը. Օրէնք,
թղ. 113. 82): Բայց պարզ մարհակներու կամ չփոխան-
ցուած հրամանի պոսթներու փոխարժէքին մէկ մասը վճար-
ուած առեն պահանջատէրը մնացեալ մասին համար հարկ
եղածներու դէմ բրօքսքս ընելու ստիպուած չէ և բրօքսքս
չընելուն համար ո՛ր և է իրաւունքէ չի զրկուիր:

Թ. Տէր Ահ-Կէ-

[Փոստարան]

Ն Մ Ո Յ Ն Ե Ր

Առեւտրական Թղթակցութեան

Shuldschein über ein Darlehen gegen Faustpfand

Hierdurch bescheinige ich, von Herrn ... die Sum-
me von Sieben- tausend Fünfhundert Mark als Darlehen
bar und richtig erhalten zu haben, und verpflichte mich;
diesen Betrag am 1 August d. J. nebst den bis dahin
aufgelaufenen Zinsen zu Fünf Prozent jährlich zurückzu-
zahlen, Zur grösseren Sicherheit überliefere ich Herrn ...
drei Obligationen, jede über Tausend Thaler, zusammen
also Dreitausend haler Preussische 4½ % Staatsanleihe
vom Jahre 18., nebst den dazu gehörigen Kupons mit
der Ermächtigung, diese drei Obligationen für meine
Rechnung zu verkaufen, sobald ich meiner obengadachten
Verpflichtung nicht rechtzeitig nachkomme, wobei ich
mir jedoch meine Ansprüche an den etwaigen Mehrertrag
des Verkaufs vorbehalte.

Leipzig, den 1 Mai 19...

Schein լոյս, երեւոյթ, մուրհակ. — cheinen փայլել, երեւիլ. — bescheinen լուսաւորել. — besheingen հաստատել, վկայել

Leihen, darleihen փոխ տալ. — Darlehen փոխատուութիւն. — Anlehen, Anleihen փոխառութիւն. — Staat պետութիւն. — Staatsanleihen պետական փոխառութիւն

Pflicht պարտականութիւն. — seine Pflicht leisten իր պարտականութիւնը կատարել. — verpflichten պարտաւորել. — Verpflichtung պարտաւորութիւն

Laufen վազել, ընթանալ. — auflaufen ուռիլ, բարդուիլ. — Zins տոկոս. — nebst den bis dahin aufgelaufenen Zinsendինչեւ այն ատեն բարդուած տոկոսներով մէկտեղ gehörigen վերաբերող, պիտանի. — nebst den dazu gehörigen Kupons անոր վերաբերող կտրօններու հետ միասին

Macht ուժ, կարողութիւն. — mächtig կարող. — ermächtigen արտօնել. — Ermächtigung արտօնութիւն

Denken խորհիլ. — gedacht խորհած. — oben վերը. obengedacht վերը յիշուած

Recht իրաւ, ուղիղ. — richtig ճիշտ. — rechtzeitig բուն ատենին, պայմանաժամուն

Kommen գալ. — nach մօտ, դէպի. — nachkommen հետեւիլ. — nicht nachkommen թերանալ. — sobald ich meiner Verpflichtung nicht nachkomme պարտականութեանս մէջ թերացածիս պէս

wobei (bei was) յորում

Halten բռնել. — behalten պահել. — vorbehalten վերապահել. — Ansprüche իրաւունք. — ich mir meine Ansprüche vorbehalte ինձ կը վերապահեմ իմ իրաւունքս

Etwaig եթէ ըլլայ, հաւանական

Betrag գումար. — Ertrag արդիւնք. — mehr աւելի. — Mehrertrag աւելի արդիւնք

Ներկայիւս կը յայտարարեմ որ Տիար ... է կանխիկ դրամ ճիշտ 7500 մասք փոխ առած եմ, և պարտաւոր եմ այս տարուան Օգոստ. 1ին վճարել այդ գումարը և մինչեւ այդ թուականը 5 % էն բարդուած տոկոսը: Աւելի ապա-

հովութիւն մը տալու համար, Տիար ... ի կը յանձնեմ
18. տարւոյ 4 0/0 տոկոսով (Բրուսիոյ) պետական փոխա-
ռութեան պարտաթուղթերէն՝ իւրաքանչիւրը 1000 թալէ-
ռէն՝ երեք պարտաթուղթ, գումար 3000 թալէռ, և ասոնց
տոկոսի կտրօնները: Կ'արտօնեմ Տիար ...-ը որ իմ հաշուոյս
ծախէ այդ պարտաթուղթերը ա՛յն պարագային՝ երբ եռ
ճիշտ պայմանաժամուն չկրնամ վճարել պարտքս: Իրաւունք
ունիմ սակայն անոնց ծախուելէն աւելցած գումարը եռ
պահանջելու:

Լայրցիկ, 19.. Մայիս 1

ԵԱԲԱՂԸ ԹԻՃԱՐԷԹԻ

Մէտէնիյէթին իւերլէմէսինէ խըտմէթ իտէն հէր տիւր-
լիւ սանաաթլար վէ զրաաթ ուսուլլարը հէր թարաֆտա այ-
նը զէմանտա հուսուլէ կէլէմէյէճէյի շիւպհէսիզ իտէ տէ,
հէր մէմլէքէթտէ այրը այրը թարիխլէրտէ վէ պաշգա սա-
նաաթ վէ ուսուլլէրլէ վուգուա կէլէն թէրազզընըն թէքմիլ
հէյեթը պէշէրիեհէէ շամիլ օլտըղընա շիւպհէ եօզ տըր:
Մէսէլա, պիր մէմլէքէթտէ սէնայի ֆէվզէլատէ թէրազզը
իտէր վէ զրաաթ իքինճի տէրէճէտէ գալըր: Տիկէր պիր
մէմլէքէթտէ պուընն աքսը օլուր, ֆազաթ պու մէմլէքէթ-
լէր արասընտա միւնասէպաթը թիճարիյէ քէնտիլէրինտէ
պուլընան նօքսանը տօլտուրըր վէ մուամէլէ միհպէր (առանցք)
լանըզընտա ճէրէհան իտէր վէ թէրազզընաթը ումուսիյէ
վիւճուտէ կէլիր:

Իշթէ պու գապիլտէն օլտրազ Էվրօբանըն պազը մէմ-
լէքէթլէրինտէ սանաաթ սօն տէրէճէ իւերիլէմիշ պուլըն-
տըղը հալտէ՝ զրաաթ իլէրուլէյէմէմիշ, պազըսընտա իտէ
ահվալ պէրաքս (հալիաղաքձ) օլմուշ տըր: Մէսէլա պու կիւն
Ֆրանսատա է՛ն զիյատէ տօքումաճըլըզ սանաաթլարընըն ի-
լէրի կիթտիկի մալիւմ տիր: Հալ պու քի պու սանաաթտա
գուլլանըլաճազ մատտէլէր մէսէլա եաղաղը խուսուսընտա
կիւնտէն կիւնէ ինթիյաճ հըս օլընտըղը վէ Ֆրանսա տօ-

քուսմանքը քառասունութընն սարֆ իթտիկի գտտար, հաբաղը թէտարիք խախէմէտիկի կէօրիւլիւր: Պաւ սէպէպէր հէր թարաֆտա շէօհլէթ վէ րէվաճ գաղանմըլ օլան Մէմալիքի Շահանէ հաբաղըլարընն էճնէպի բխտաւարընտա Օսմանլը չիֆթճիլէրի իչուն բէք մուհիմի պիր սէրվէթ օճաղը թէշ-քիլ իտէճէկի չիւպէսիզ տիր:

1883) սէնէսինտէն պէրու քիւրբէի արդտա մէվճուտ գօյուն սիւրիւլէրինտէն 93 միլիոն հանի սէնէտէ 3 միլիոն թէնաղուս (պակսիլ) իթմիշ տիր: Պէօլիւք մըգհաաաա (չափ) գօյուն հէթիշտիրմէքտէ պուլընտա պաղը մէմլէքէթլէրտէ իտէ, տհվալ թապիլի պէօլլէ օլմայըպ, մէսէլա Արժանթին, Նաթալ, Մօզամպիք, Թրանսվալ գըթաւարընն գօյուն սիւրիւլէրինտէ 10 միլիոն գաաաա ֆաղլա գուհուր իթմիշ տիր: Շիմտիքի հալտէ Զրանաա, ինկիլթէրա վէ սայիր պու կիպի տօքուսմանքը քառասունութընտա իլէրիլէմիշ պուլընտա վէ գօյուն սիւրիւլէրինտէ տայիմա նօքստն գուհուր իտէն մէմլէքէթլէրտէ սարֆ ու իոթիմալը լաղըմ կէլէն հաբաղը մէմլէքէթլին իլէրիսինտէ թէտարիք օլընամաեարագ, սալիր մէմլէքէթլէրտէն խուսուսը իլէ Մէմալիքի Մահ-րուսէի Շահանէտէն ճէլպ ու խոխալ խոխիմէքտէ տիր: Պիտտէնալէյ, Օսմանլը չիֆթճիլէրի հալվան հէթիշտիրմէքտէքի պէօլիւք պէօլիւք ֆայիտէլէրի կէօգ էօնիւնէ ալարագ, պու խուսուստա լողըմ օլտըղը տէրէճէտէ դայրէթ էլլէմէլէրի վէ հաբաղը իխրաճաթըմըղըն զիհատէլէշտիրլմէսի սօն տէրէճէտէ դալէպ վէ տրղու օլընըր թէրագգըլարտան տըր, չիւնքի մէմլէքէթլիմիլտէքի սարֆիլաթըմըղա հէթիշտիրքտէն պաշգա, 1904 սէնէսինտէ 50 միլիոն դրուշ գըլմ էթլինտէ հաբաղըլիսրաճ օլընմըլ տըր: Շու հալտէ էճնէպի բխտաւարընտա սէվք իթմէքտէ օլտըղըմըղ հաբաղըլարըն լաղպէթլինին արթմաաը նէ կիպի թէտայիրլէրէ միւհ-թաճ իտէ տնըն հաբըլուպ չաթըլմաաը, վէ մէղքիւլը բկա-սալարըն սրգուսլարընտա կէօրէ իխրաճաթտա պուլընմաղա դայրէթ վէ տիգգաթ օլընմաաը՝ աղ զէման գարֆընտա հաբաղը իխրաճաթըմըղը գաթ գաթ արթաըրաճաղընտ չիւպէն պրագմաղ:

Ֆրանսաաա պու սօն կիւնլէրտէ հուսլը գուճաշ ֆապ-րիգալարընը իլէրիլէմէսի վէ արթմաաը վէ չօպան դըթը-

զընտան վէ ստիր սէպէպլէրտէն նաչի գօհուշարըն ազալ-
մասը խորթմէն հաբողը կէթիրմէյէ միւհթաճ իթմիշ վէ
մէզքիւր խոխալաթ սէնէտէն սէնէյէ թէզալիւտ էյլէմէքտէ
պուլընմըլ տըր: Ֆիլհագիգա, հալընըզ Մարտիլիա լիմանը-
նա տըզգաթ խէճէք օլուրտագ, մէզքիւր լիման վառթա-
սը ըլա սօն պէշ սէնէ գարֆընտա աշաղըտաքի մըզտարտա
հուն խոխալ էյլէտիկինի անլարըզ:— 1902 սէնէսինտէ 101
պին 260 պալեա, 1903տէ 126,633 պալեա, 1904տէ 123,556
պալեա, 1905տէ 164,295 պալեա, վէ 1906տա 193,678
պալեա հաբողը խոխալ խոիմիշ տիր: Օտմանըլ հաբողը-
լարը Մարտիլիա բխտասընտա բէք ժուհիմ պիր մէվգը իհ-
րազ իթմիշէր տիր, զիրա մէզքիւր լիմանա խոխալ օլընան
հաբողըլարըն վառաթի օլարագ (միջին հաշուով) հիւզոն օ-
թուզը Մէմալիքի Մահրուէի Շահանէտէն իխրաճ օլընմըլտըր:
Մէմալիքի Շահանէ հաբողըլարընտան ֆրանսատա էն
զիյատէ ինվաճ պուլանլար Հալէպ, Ուրֆա, Շամ, Պէյրութ,
Պաղատա, Մուսուլ, Գարաման, Անգարէ վէ ստիր մահալլէր
տիր քի, պուշլար հալընըզ ճինալէրինին էհիլիկի, թէլլէ-
րինին ինճէլիք վէ ուզուշըլը վէ էլաթիքիյէթի ճիհէթին-
տէն արանըլմանուպ հասլ օլարպար մահալսէ երյգանմը
օլմալարնսան օլուիլ րաղպէր գազանմուգսս սըր: Հալ պու-
քի Ֆրանտա բխտալարընտա բէք զիյատէ էհէմիլլէթ վէ-
րիլմէքտէ օլան պու երյգամա մեսէլէսինէ Օտմալը բիւննա-
լարննա լազրմ օլսըլը գասար սըզար, օլրնմարըլ վէ պու
ուսուլըն Միմալիքի Շահանէին հէր բարաֆրնսա իլերի կիսէ-
մէսիկի մաէրէէսսիմ կիօրիլէր: **ԵԼՅԳԱՆՄԸՆ ԵԱՅԱՂԸ
ԿԵՕՆՏԵՐՄԷՔՏԷ ՔԻՐԻԻ ԵԱՅԱՂԸՆ ԶԻՍՊԷԹԼԷ ԲԷՔ ԶՕԳ
ՔԵՍՐ ՎԱՐ ՏԸՐ: ԵԼՅԳԱՆՄԸՆ** հաբողը աղըրըզընտան հիւզ-
տէ 40 գետար էքսիլէճէյինտէն, մէտարիֆի նագլիէ վէ սա-
լիլէտէն պիր քեար հասըլ օլմասըլ թապիլի տիր: Վազտա
մալըն սըզլէթինտէ հիւզտէ 40 տէրէճէսինտէ պիր նօզան
գուհուր խոիյօր, ֆագաթ երյգանմը հաբողընը բիյասուսա
սան զիյուսէ ֆիյար պուլմասրլա գաթ գաթ էօտէնտիկի
կէօրիլմէքտէ տիր: ԵԼՅԳԱՆՄԸՆ մէտարիֆինէ կէլմնճէ, պու-
նըն բէք օ գատար չօգ օլմատըլը վէ նագլիյէ իւճրէթինտէն
խոիլէճէք քեար իլէ էօտէնմէսի, պուշտան պաշղա հաբողը-
նըն հըլգանտըլը սուտա չօգ մըզտարտա գարպօնար սը բօ-

քառ տէնիւն վէ պաղ վէ մէյվէ պողչէլէրինէ բէք չօգ ֆա-
յիտէ վէրէն մատտէ պուլընմատընա վէ պուլըն կիւորէ մա-
գամընս ս իսթիմալ իսիլէպիլէնէկիկէ կէօրէ զրաաթ երպոպր
իչուն պու սուրէթիէ տէ պիւր իսթիֆասէ մեկնուս սր: Պինաէն-
ալէյհ, չիֆթճիլէրիմիլլէ եաբաղը թիւճճարընըն եըյգամա
մէտարիֆինտէն չէքինմէյէրէք, եաբաղըլարը քեմիզլէսիֆսէն
սօմըա սեկզ ու իխրան վէ ֆիւլի սուլարը մահվ իթմէտուպ
բարլալարսա իսթիմալ էյլեմէլէրի եզհէր ճիհէթ (— Դէ Կ—)

Դասարնըացք

Իտալերէն Առեւտր. Լեզուի

CORSO DI

LINGUA ITALIANA COMMERCIALE

ԴԱՍ 10.

ՕԺԱՆԴԱԿ ԵՒ ԿԱՆԱՆԱԻՈՐ ԲԱՅԵՐՈՒՆ ՀՐԱՄՍՅԱԿԱՆՆԵՐԸ

abbi ունեցիր

abbia ունենայ

abbiamo ունենանք

abbiate ունեցէք

abbiano ունենան

sii եղիր

sia ըլլալ

siamo ըլլանք

siate եղէք

siano ըլլան

parla խօսէ

parti թող խօսի

parliamo խօսինք

parlate խօսեցէք

parlino թող խօսին

vendi ծախէ

venda թող ծախէ

vendiamo ծախենք

vendeto ծախեցէք

vendano թող ծախեն

parti մեկնէ

parta թող մեկնի

partiamo մեկնինք

partite մեկնեցէք

partano թող մեկնին

In riposta alla lettera di cui ci avete onorati il giorno 29 dello scorso mese, vi rimettiamo qui compiegata, giusta il vostro desiderio, la copia del vostro conto corrente chiuso con noi ai 31 del mese scorso, e liquidato per quest'epoca in Fr. 100 in nostro favore. Vi compiacerete, per nostra norma, dirci se lo trovate esatto ed accusarcene il bene stare.

Riposto պատասխան. — lettera նամակ. — in risposta alla lettera ի պատասխանի նամակին

Cui որ. — di cui որով

Onorati պատուած (Յ.թ.). — ci մեզ. — ci avete onorati մեզ պատուած էք

Giorno որ. — mese ամիս. — scorso անցած. — il giorno 29 dello scorso mese անցեալ ամսոյ 29ի որը

Copia օրինակ. — conto corrente ընթացիկ հաշիւ. — chiedere փակել. — chiuso փակուած. — ai 31 31ին. — la copia del vostro conto corrente chiuso ai 31 ամսոյ 31ին փակուած ձեր ընթացիկ հաշուոյն օրինակը

Con հետ. — con noi մեզ հետ

Liquidare գոցուած. — epoca ատեն, ժամանակ. — favore նպաստ. — liquidato per quest epoca in Fr.... in vostro favore այն ատեն ի նպաստ մեր ... գոցուած

Piacere հաճոյք. — compiacerete պիտի հաճիք

Norma կանոն. — per nostra norma մեր կանոնին համաձայն

Dire ըսել. — dirci մեզի ըսել

Se թէ. — lo զայն. — trovate կը գտնէք. — esatto ճիշտ. — se lo trovate esatto թէ ճիշտ կը գտնէք զայն

E. ed ե. — accusare իմացնել, հաստատել. — ci մեզ. — ne զայն. — accusar-ne իմացնել զայն մեզի

Stare ըլլալ, կենալ. — il bene etare ճշտութիւն

Ի պատասխանի այն նամակին, որով մեզ պատուած էիք անցեալ ամսուն 29ին, ներփակեալ ձեզ կը ղրկենք, ձեր փափաքին համաձայն, մեր ընթացիկ հաշուոյ օրինակը, որ անցեալ ամսուն 31ին փակուած է եւ ի նպաստ մեր 100 ֆր.ով գոցուած: Հաճեցէք, մեր կանոնին համաձայն, ըսել

մեզ թէ ճիշտ գտած էք ձայն և հաստատել անոր ճիշտ ը-
լալը:

E. cosa probabile է Եղո՞ր բացողդին հաւանական է այդ
E molto verosimile է Եղևո՞ վերջինի շատ ճշմարտանման է

Non vi sarebbe niente da maravigliarsi Զո՞ վէ սառեղ-
դէ շէնիլէ Դո՞ հաւանական է ստիկա բնաւ զարմանալի է

E possibilissimo է Բո՞սսիլիլիսի շատ կարելի է

Può darsi, può essere Բո՞ւսսիլի, Բո՞ւ Էսսիլի կրնայ
ըսալ այդ

Non v'è nulla d'impossibile Զո՞ վէ Զուլ Դիմբոսիլիլի
անկարելի բան մը չիկայ

Che avvi da stupire? Դէ՞ չէ Դո՞ սիլիլիլի լինչ կայ այդ-
քան զարմանալի

E abbastanza naturale է Կոչալիլիլի Զալիլիլի բաւա-
կան բնական է

Հաշուեկէիո

Քոհոի Լիօնի

ՊԱՆՈՆՔԻ

Մնտուկի մէջ պատրաստ	Փրանք
Առեւտր. թուղթեր	148971462,25
Ռըբօռ	1120112921,17
Ընթացիկ հաշիւներ	320606604,14
Պարտաթղ. արժեթղ. ևն.	512046317,79
Անշարժ կալուածք	8411018,26
Զանազանք	85000000 »
	30860540,12
Ֆր.	<u>2176008863,73</u>

ՊԱՐՏԻ

Պահեստի դրամ	700141624,14
Ընթացիկ հաշիւներ	831343544,19
Ընդունուած փոխ" գիրքներ	130909230,68
Վճարելի պարտամուրհակ	46302634,08
Զանազան պահեստ	125000000 »
Դրամագ. ամբողջ վճրած.	2500000000 »
Ֆր.	<u>2176008863,73</u>

ԱՌՆԵՏԻ ԲԱՌԱՐԱՆ

«ԲԻԻՐԱԿՆՈՒ»

Ըսինք թէ արծաթը վաճառք մը և միանգամայն փոխանակութեան մէջ ուրիշ վաճառքներու արժէքը չարժող գործիք մ'է։ Այս պատճառաւ մասնաւոր կտրեւորութիւն մը ունի անոր արտադրութեան քանակութիւնը։ Ամերիկայի գտնուելէն առաջ և մինչեւ 1545 թուականին, գրեթէ եւրոպա միայն արծաթ կ'արտադրէր։ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ Սաքս, Հարց, Պոզնան, Թիւրք, Չալցպուրկ նահանգները և Հունգարիա տարեկան 100,000 քիլոյի մօտ արծաթ կ'արտադրէին։ 1545ին Բօլմուշի (Հարաւային Ամերիկայի Պոլովիոյ նահանգին մէջ) քաղաքին շրջակայքը պատահաբար գտնուեցան արծաթի հանքեր, որոնք կանոնաւորապէս տարեկան 100,000 քիլօ, ճիշտ եւրոպայի արտադրութեան չափ, արծաթ հայթայթեցին երկար ժամանակ։ Այս դէպքէն քիչ յետոյ, գտնուեցան և շահագործուեցան Բերուի Մեքսիկայի արծաթի հանքերը, ու այս կերպով 1545էն 1860 հետզհետէ բազմապատկեցաւ արծաթի մթերքը ու բնականաբար փոփոխութիւններու ենթարկուեցաւ անոր արժէքը։ Արծաթի արտադրութեան տեսակէտով, նշանակելի թուական մ'է 19րդ դարու կիսուն՝ Միացեալ Նահանգներու մէջ Գալիֆօռնիոյ ոսկիի և արծաթի հանքերուն գտնուիլն ու շահագործուիլը։ 1860ին իբր 900 հազար քիլօ արծաթ արտադրուած էր Գալիֆօռնիոյ հանքերուն շահագործուելէն ի վեր, ինչպէս նաեւ նոր գտնուած ուրիշ հանքերուն շահագործումով 40 տարուան կարճ միջոցի մը մէջ, հնգապատկուեցաւ արտադրութիւնը այս կարեւոր մետաղին։ Ահա տարի 1800է մինչեւ 1900, արծաթի տարեկան համադրային արտադրութիւնը և անոր արժէքը. —

Տարի	Հազար քիլօ տարեկան միջին	Միլիոն ֆր.
1801—1810	894.2	197.7
1811—1820	540.8	120.2
1821—1830	460.6	102.2
1831—1840	596.4	132.5
1841—1850	780.4	173.4
1851—1860	895.5	199.0

1861—1870	1220,2	271,1
1871—1875	1969,4	437,7
1876—1880	2195,8	488,0
1881—1885	2661,5	591,4
1886—1890	3387,5	752,8
1891—1895	4904,7	1089,9
1896—1900	5008,7	1113,0

Վերջին տարւոյ մէջ, 1.169 միլիոն ֆրանք արժէքով 5,263,000 քիլօ արծաթ արտադրուած էր հետեւեալ երկիրներէն. —

	հազար քիլօ	միլիոն ֆր.
Ամեր. Միացեալ Նահանգք	1,734	385,3
Մեքսիկա	1,461	324,7
Պոլիվիա	684	151,1
Աւստրալիա	389	86,5
Գերմանիա	181	40,2
Քիլի	157	348
Սպանիա	110	24,4
Բերու	98	21,9
Աւստրիա—Հունգարիա	68	15,1
Ճաբոն	67	15,0
Քանաաու	55	12,3
Քօլոմպիա	52	11,7
Կեղրոն . Ամերիկա	48	10,7
Զանազան երկիրներ	159	34,8
	5,263	1,168,5

1500էն մինչև 1900, չորս հարիւր տարուան մէջ, 57 միլիաո ֆրանքի արծաթ արտադրուած է: Արծաթին այս ահագին արտադրութենէն անոր արժէքը սա փոփոխութիւնները կրած է: Արծաթին արժէքը երկու տեսակէտով կրնայ քննուիլ, մին՝ իբր դրամ ուրիշ վաճառքներու արժէքին հետ ունեցած համեմատութիւնը, և միւսը՝ իբր վաճառք ոսկիին հետ անոր ունեցած համեմատութիւնը: Արծաթին՝ ուրիշ վաճառքներուն հետ ունեցած համեմատական արժէքի մասին՝ վիճակագիր մը Մ. Ալէնէլ՝ հետազօտած և գտած է որ արծաթը

	Ա. քառորդ.	Բ. քռդ.	Գ. քռդ.	Դ. քռդ.
15րդ դար	1 ¹ / ₄	4 ¹ / ₂	6	6
16րդ »	5	5	3	2 ¹ / ₂
17րդ »	3	2 ¹ / ₂	3	2 ¹ / ₄
18րդ »	2 ³ / ₄	3	2	1 ¹ / ₄ 2

այս փոփոխութիւնները կրած է:

1500ին՝ արծաթին ունեցած համեմատութիւնը ոսկին հետ՝ էր 10.75, որ աստիճանաբար մինչեւ 1710ին 15.27ի ելած է: Այսինքն երբ 1500ին մէկ քիլո ոսկիով 10.75 քիլո արծաթ կը գնուէր, 1710ին մէկ քիլո ոսկիով 15 27 քիլո արծաթ կարելի եղած է գնել: Այս տարբերութիւնը ցոյց կուտայ որ 200 տարուան մէջ, արծաթը 10.75էն 15.27ի համեմատութեամբ ոսկիէն աւելի արտադրուած է, անոնց երկուքին սպառումն ալ հաշուոյ մէջ առնելով, 1710էն 1780 այս համեմատութիւնը կը փոխուի ի նպաստ արծաթ մետաղին, որուն յարգը 4⁰/₁₀ կ'աւելնայ և կ'ըլլայ 14 64: Այդ թուականին կ'սկսի կրկին արծաթին յարգը կոտրիլ, և ելեւէջներով 1820ին 15.60ի վրայ կը մնայ: 1820էն մինչեւ 1873 գրէթէ միշտ այդ համեմատութեամբ կը փոխանակուին ու կը գնահատուին այս երկու մետաղները: 1873էն ասդին կ'սկսի արծաթին գերարտադրութեան շրջանը և 1874էն ասդին արծաթին ու ոսկին համեմատութիւնը 16.17էն կ'երնէ 22.06ի:

Առաջ, ինչպէս հիմա, արծաթ մետաղին համաշխարհային հրապարակը Լոնտոն էր: Հանքերէ հոն կը ղրկուին ձոյլ մետաղները, և անկէ կը գնեն սպառող հրապարակները: Արծաթին գինը երկար ատեն ունկին (31,1035 կրամը) 60⁷/₈ բէնա էր, կրամը իբր մէկ ղրուշ: Արծաթին գերարտադրութեան հետեւանքով, այդ գինը իջաւ կէսէն աւելի պակաս (1888ին 29 բէնա, կրամը իբր 18 փարա): Արծաթին աժաննալը իբր վաճառք առեւտրական հրապարակներուն համար նշանակութիւն մը չունէր, բայց անոր դրամի հանգամանքով բոլոր աշխարհի համար տնտեսական խիստ մեծ կարեւորութիւն ունէր այդ աժանութիւնը, անով կը խախտէր երկար ատենէ ի վեր ընդունուած դրամական դրութեան հիմը: Երկար ատեն, անխտիր արծաթ և ոսկի մետաղներէ դրամ կը կարէին պետութիւնները 1րդ դէմ 15¹/₂ համեմա-

ԱՐՄԱԹ

տուութեամբ, այսինքն 1 քիլօ սոկիի դէմ 15¹/₂ քիլօ արծաթի հաշուով: Բնականաբար պիտի փոխուէր այս համեմատութիւնը, և անցեալ դարու մէջ՝ 1816ին՝ առաջին անգամ Անգլիա լքեց երկմետաղեան դրութիւնը, սոկին միայն իբր դրամ ճանչցու, իսկ արծաթը valeur divisionnaire նկատուով, և տուեալուրի ատեն մինչեւ 40 շիլինի գործառնու: Թեանց մէջ ընդունուելու սահման մը դրաւ:

1865ին Ֆրանսա, Զուիցերիա, Պիտիա, Իտալիա պայմանագրութիւն մը կնքեցին՝ (որ Union Latine անունով կը յիշուի) իրենց երկիրներուն մէջ չրջաբերող սոկի և արծաթ դրամներուն չրջաբերութեան սահման մը դժեւու և անոնց ընթացքը որոշ հիման մը վրայ դնելու մտօք: Յունաստան 1868ին, և յետոյ ուրիշ քանի մը պետութիւններ ալ յաւելցան այս դրութեան:

Այս պետութիւնները որոշեցին մէկ քիլօ զուտ սոկին 344¹/₂ ֆր. և մէկ քիլօ զուտ արծաթը 222¹/₄ ֆր. հաշուով (15¹/₂—1 համեմատութեամբ) արծաթ դրամ կտրել, և թոյլ տալ որ միեւնոյն խառնուածքով ու միօրինակ կշիռով պատրաստուած դրամներ չրջաբերին իրենց գաշնագրութեան պատկանող երկիրներու մէջ, պայմանաւ որ արծաթ դրամներու քանակութիւնը չափաւորուի և ստիպողական պարաներու մէջ և բարձրագոյն հրամանաւ միայն արծաթ դրամ կտրուի:

Union Latineի պատկանող երկիրներուն արծաթ դրամները 900 ատտիճան են, այսինքն 10 մատին 1ը խառնուրդ, իսկ 9 մատը զուտ արծաթ, և մէկ քիլօ արծաթէն 200 հատ մէկ ֆրանքնոց կամ 40 հատ հինգ ֆրանքնոց կը պատրաստուի: Այս հաշուով մէկ քիլօ զուտ արծաթէն 239.20 ֆրանքի դրամ կը կտրուի, մինչ միւս երկիրներու մէջ մէկ քիլօ զուտ արծաթէն կը կտրուի. —

Գերմանիա	200	մառք
Անգլիա	191.47	շիլին
Հոլանտա	109.27	ֆլօրին
Ամերիկա	44.44	տօլառ
Աւստրիա	150.	ֆլօրին
Ռուսիա	93.77	ռուպլի
Բօրթուկալ	43.64	միլրայս

[Կը շարունակուի]

Դատական Քրոնիկ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Տիրան էֆ.՝ Ք. էֆ. Զօպանօղլուի դէմ դատ բացած և խնդրած էր որ յիշեալէն ետ առնուին առւտր. երկու թուղթեր, զորս արժէքէն շատ վար գնով մը անոր տուած էր:

Առաջին դատավարութեան մէջ, դատախազեալը առարկելով որ այս դատը Հոգոյզի դատարանին տուելու բացուած է, և միեւնոյն տոնն զայն այս դատարանին մէջ քննել օրինական չէ, Տիրան էֆ.ի աղերսագրին մերժուիլը խնդրած էր: Իսկ Տիրան էֆ. պատասխանած էր որ այս դատը բնաւ Հոգոյզի դատարանին տուելու տեսնուած չէ: Ասոր վրայ, դատարանը ստիպուած էր գիրով մը հարցնել Հոգոյզի դատարանին թէ այս դատը հան տեսնուած է թէ ոչ: Հոգոյզի դատարանը պատասխանած էր որ դատը տեսնուած չէր, նկատելով որ դատը առեւտրական հանգամանք ունի և հետեւապէս Հոգոյզի դատարանը ձեռնհաս չէ զայն տեսնելու:

Այս օրուան դատավարութեան մէջ, դատախազեալը՝ նախագահին հարցման պատասխանելով՝ յայտարարեց որ ետ ուզուած թուղթերը իրեն քով գրաւ դրուած են, և ըստ օրինի՝ պարտքը մինչեւ որ չհատուցուի, գրաւը ետ չի տրուիր: Եթէ դատախազը թուղթերուն փոխարէն առած 6000 դր. պարտքը վճարէ, ինք ալ պատրաստ է թուղթերը անմիջապէս վերադարձնելու: Տիրան էֆ. պատասխանեց որ ինք այս գրամը ոտացած է մասնավճարներով հատուցանելու պայմանաւ, ուստի մաս առ մաս պիտի վճարէ զայն: Դատախազեալը մերժեց գրամը այդ պայմանով տուած ըլլալը: Նախագահը, յետ խորհրդակցութեան, առաջարկեց Տիրան էֆ.ի որ հաստատէ գրամին փոխարէնը մասնավճարով հատուցանելու պայմանաւ տրուած ըլլալը:

4 ՆՈՎԵՄԲԵՐ

Յանձնակատար՝ Միշէլ Վալէնտի էֆ. դատ բացած էր Տիմիթրիատի եղբարց դէմ, և իրեն փոխանցուած երկու

մուրհակներուն փոխարժէքին վճարուիլը, իսկ հակառակ պարագային յիշեալներուն սնանկացուիլը խնդրած էր :

Ազերաագիւրը կարգացուելէ ետք, Տիմիթրիատի եղբարց փոխանորդ Պէհրամ էֆ. նախագահին հարցման պատասխանելով ըսաւ որ մուրհակներուն ստորագրութիւնը իրենցն է. մուրհակները Մ. Տըլաույի տնտան տուած են, վալէնտի էֆ.ի պարտք մը չունին, որով ազերաագիւրին մերժուիլը խնդրեց : Դատախազը այս առարկութեան պատասխանեց որ մուրհակները իրենց փոխանցուած են, ուստի իրենք կը նշկատուին պահանջատէր և այդ գրամին գանձուիլը կը խնդրեն :

Նախագահը փոխանցումին եղանակը քննեց և խորհրդակցելէ ետք, յայտարարեց որ մուրհակներուն փոխանցումը բաց, այսինքն առանց տնտանի և թուականի ըլլալուն համար վալէնտի էֆ. վեֆիլը ֆանոնի կը նկատուի, ուստի Տիմիթրիատի եղբարք պարտաւոր են պատասխանել :

Այս յայտարարութեան վրայ, Տիմիթրիատի եղբարց փոխանորդ Պէհրամ էֆ. պատասխանեց որ մուրհակներուն փոխարժէքը ստացած չեն : Տիմիթրիատի եղբարց սնանկութեան պահուն միւլագապի պայմանով Մ. Տըլաույի տուած են, ուստի կը պահանջեն որ յիշեալը դատարան գայ և երգում ընէ : Թէեւ դատախազը պատասխանեց որ ի հրամանի մուրհակները փոխանցուելէ ետքը անոնց մասին ճիշդանդաններուն հանդէպ այս տեսակ առարկութիւն լսելի չեն ըլլար, և Տիմիթրիատի եղբարք պարտաւոր են գրամը իրենց վճարել ու ետքը փոխարժէքին համար դատ բանալ Մ. Տըլաույի դէմ, ըսաց դատարանը բանաւոր չգտաւ այս առարկութիւնը, և նախագահը խորհրդակցելէ ետք, յայտարարեց թէ քանի որ փոխանցումը առանց թուականի և տնտանի ըլլալուն համար ճիշդանդան վեֆիլը ֆանոնի կը նկատուի և վեֆիլը ֆանոնիին ըստ օրինի երգում չիմար, ուստի Մ. Տըլաույ պարտաւոր է դատարան ներկայանալ և մուրհակներուն մուլագապին տրուած չըլլալուն մասին երդնուլ :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ Դամուսք Օսմանի պատկերազարդ
Բ առարանին 70րդ ֆոռման, ձիւան տպարանէն :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅԸ ԿՇԻՌՈՎ, ԾԱԽԵԼՈՒ

ՈՐՈՇՄԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

[ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ]

Թերթերու մէջ հրատարակուած էր որ «Ներքին Գործոց Նախարարին նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, նկատելով որ եթէ հացը կշռուելով գնուի, փուռերը շարունակական քննութեանց ենթարկելու պէտք պիտի չմնայ, և ժողովուրդին շահը պիտի ապահովուի, որոշեց որ Պալատին վերջ կշռելով ծախսին հացը և եթէ պակաս կշռէ, լրացնեն այդ պակասը»:

Այս որոշման օգտակարութիւնն ի վեր հանելու համար, կ'արժէ որ քանի մը մասնագիտական բացատրութիւններ տանք.— Հացարարութիւնը, հակառակ արտաքուստ կոչոտ և բիրտ երեւելուն, շատ մը նուրբ գործողութիւններ ունի, ալիւրը հացի վիճակին փոխակերպելու համար: Այդ գործողութիւններէն միոյն թերացումը կը բաւէ հացին թէ՛ որակին և թէ՛ կշիռին վրայ ազդելու համար: Ուրեմն, մի առ մի առ մի նկարագրելով այդ գործողութիւնները, տեսնենք անոնց ազդեցութիւնը հացին որակին և քանակին վրայ:

Նախ՝ խմորեցուցիչը (մայա) կայ: Առջի անգամէն ետ առնուած մաս մը խմորը, որ կը կենայ գործողութեան սենեակին մէկ տաք անկիւնը, իր կարգին գործածուելու համար, վարպետին ամբողջ ուշադրութիւնը իր վրայ կը դրուէ, որովհետեւ ժամանակի փոքր յտպաւում մը՝ տարբեր երեւոյթներու պիտի ենթարկէ խմորեցուցիչը, անոր ուժը պակսեցնելով: Ուրեմն, երբ խմորեցուցիչը իր վիճակը կ'ստանայ, կ'սկսին զայն թրել, ալիւրի և ջուրի յաւելումներով, և այսպէս խմորին զանգուածը կը մեծցնեն: Թրելէն վերջ, ժամանակ մը կը թողուն: Այս երկրորդ պարագան ալ ունի իր չափը և ժամանակը, զոր խմորի վարպետին փորձառութիւնը պիտի որոշէ: Երբ այս միջոցը—որ ընդհանրապէս

10—20 վայրկենի չափ է— լրտնայ, մաս մը ետ կ'առնեն յա-
ջորդ անգամին իբր խմորեցուցիչ գործածելու համար, ու
տաշտին մէջ մնացած միւս մասը գործեալ տլիւրով և ջու-
րով (աղ ջուրով) կ'սկսին թրել, օգաւորել, կտրտել, բռունց-
քել և շն. և շն. : Այս երկրորդ պարագան ալ իր չափը ունի,
այսինքն թրելու գործողութիւնը պէտք է առնուածն 4 ան-
գամ կրկնել : Այս քանակութենէն պակաս եղած միջոցին,
հացը իր սովորական ճերմակութիւնը, առաճականու-
թիւնը կը կորսնցնէ : Այս գործողութիւնէն վերջ, խմորը հան-
գատի պահ մը ունի, որուն տեւողութիւնն ալ խմորի վար-
պետին փորձառութիւնը կ'որոշէ, որովհետեւ օգին սատիճա-
նին և խմորին վիճակին համեմատ կը տարբերի և ¹/₂ ժամէն
մինչև մէկ ժամ կ'երկարի այս ժամանակամիջոցը : Եւ դարձ-
եալ՝ այս տեւողութիւնէն աւելի կամ պակաս շրջան մը՝ հացին
որակին և կշիռին վրայ մեծապէս կ'ազդէ : Թրելու գործու-
ղութիւնէն ետքն է որ խմորի այս մեծ զանգուածը կ'սկսին
կտրտել որոշեալ չափերով : Թէև այս կտրատման ինչպէս
նաև միւս գործողութեանց համար գործիքներ կան, բայց
Պլսոյ մէջ չեն գործածուիր (պատճառները ուրիշ առթիւ) :
Արդ, մարդ մը որ յաջորդաբար 100, 200, 300 հատ հաւա-
սարաչափ խմոր պիտի կտրէ և կշռէ, ի հարկէ ամէնն ալ
չի կրնար ճշգրիտ չափով կշռել, ո՛րչափ ալ ուշադրութիւն
ընէ : Աննշան թերութիւն մը մեծապէս կ'ազդէ հացին կշիռ-
քին վրայ : Այս գործողութեան միջոցին կտրուած կտորները
արհեստական բառով քասա կամ քանրիօք լսած տախտակէ
ամաններուն մէջ կը շարեն, ուր առջի անգամներէն աւելի
երկար միջոց մը կը ձգուի զանգուածը, լաւ մը խմորուելու
համար, և այս շատ բացորոշ կը տեսնուի, որովհետեւ այդ
պզտիկ խմորի գունտերը ժամ մը ժամակէս և երբեմն 2—3
ժամ վերջը մեծկակ զանգուածներ եղած են : Հանգստի կամ
խմորման այս միջոցը ամէնէն աւելի հսկողութիւն կը պա-
հանջէ, որովհետեւ քանի մը վայրկենի յապաղում մը խմորի
այդ փափուկ վիճակին վրայ մեծապէս կ'ազդէ : Միեւնոյն
ատեն կ'ազդէ նաև կշիռքին վրայ : Սովորական քիւճոյց
հացերը համեմատաբար 20—30 կրամ կը պակսին, որովհետեւ
այդ դուռն խմորը, որոշեալ ժամը անցած միջոցին, կ'սկսի

տափախնալ, թուլնալ և երբ փուռին մէջ դրուելով եփուի, ճերմակ, տափակ ու պակաս հաց մը կ'ըլլայ։ Այս գործողութենէն ետքն է որ կ'սկսի եփումը, որ նոյնպէս իր ժամանակամիջոցը ունի։ Եթէ սովորականէն քիչ մը ժամանակ աւելի անցնի, հացը կ'այրի և կշիռքը բոլորովին կը նուազի։ Հաւաւակ պարագային, այսինքն փուռէն քիչ մը կանուխ հանուած միջոցին ալ, հացը թէւ ծանր կը կշռէ, բայց խմոր կը մնայ։

Արդ, այս վերագրեալ տեսակ տեսակ գործողութիւններէն բացորոշ կերպով կը տեսնուի որ շատ անգամ փրկապանին կամքէն անկախ պատճառներ են որ կ'ազդեն հացին սովորական կշիռին վրայ, որ երբեմն պակաս և երբեմն աւելի կ'ըլլայ, մինչդեռ փուռին տէրը հրամայած էր իր գործաւորներուն խմորներէն ճիշտ պատուիրուած չափով կտրելու։ Ուրեմն, հացերը կշիռքով ծախելու որոշումը թէ՛ փրկապաններուն և թէ՛ ժողովուրդին օգտակար պիտի ըլլայ, հակառակ պարագային՝ գործաւորին մէկ պզտիկ թերութեանը պատճառաւ երկու կողմն ալ կը վնասուին։

Գրեթէ Աբիւ-ն-ն

Ալիւրի վաճառական—Փռապան

ՅՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻԻՐ

Եւրոպական հրապարակներէ ծայրայեղ կերպով հակասական լուրեր ու զրոյցներ հասան նախորդ շաբթուան մէջ։ Հնդկաստանի և Աւստրալիոյ մասին ըսուեցաւ որ այս պահու երաշտութիւն մը կը տիրէ հոն, և ցորենի հունձքին վիճակը հոգ կը պատճառէ։ Այս լուրին տնտիջապէս յաջորդեց սա զրոյցը թէ Հնդկաստանէն ու Աւստրալիայէն շատ նպաստաւոր տեղեկութիւններ կը հասնին, որով բացայայտ է թէ սակաւ պիտի իյնան ցորենին գիները եւրոպական հրապարակներու վրայ։ Լուր ելաւ նաեւ թէ ստատիկ ցուրտ մը փճացուցած է Սրժանդինի ցորենի հունձքին մեծ մասը, որ ապա չատուգուեցաւ։ Ռումանիոյ համար գրեւեղաւ որ բաւականաչափ անձրեւներ տչնան ցանքի մշակութեան օգտակար եղան, թէւ ասոր հակառակ աննպաստ եղան եգիպտացորենի

մշակութեան: Այս լուրէն երկու օր վերջը վիեննայէ հե-
ռադրուեցաւ որ ամիսներէ ի վեր երաշտութիւն մը կը տիրէ
Ռումանիոյ մէջ, և եթէ ի մօտոյ անձրև մը չգայ, գալ տար-
ուան ցորենի արտադրութիւնն ալ այս տարուէն նուազ
պիտի ըլլայ:

Այս կարգի հակասական լուրեր չըջան մը կ'ընեն այս
պահուս եւրոպական ցորենի հրապարակներու վրայ, ցորեն
արտադրող երկիրներու հունձքին վիճակի մասին, և հրա-
պարակին գործառնութեանց մէջ վարժ ու փորձառու անձե-
րու անակնկալ մը չեն երեւար, և եղանակին յատուկ սովո-
րութիւն մը կը նկատուին:

×

Նախընթաց շաբթու Պոլսոյ հրապարակը ժամանեց 4620
թօնօ ցորեն և 29,238 պարկ ալիւր: Ներածուած ցորենին 1320
թօնօն Անատօլուի արտադրութիւն էր և Անատօլուի երկա-
թուղիով փոխադրուած, իսկ մնացորդ 3300 թօնօն՝ ուղմանա-
կան բերք՝ և Պրայիլայէ ներածուած:

Այիվոհ ծախուած մեծաքանակ ցորենի յոնձնումներ
դժուարացած են, Ամերիկայէ տակաւին նուազ քանակով
ցորեն արտածուելուն հետեւանքով: Այս պարագան, ինչպէս
նաև եւրոպական ցորեն ներածող երկիրներուն կողմէ կա-
րեւոր խնդրանքներ՝ անցեալ շաբթու հակազդեցին մեր ցո-
րենի հրապարակին վրայ և գլխերու փոքր ինչ փոփոխու-
թիւն մը առաջ բերին: Անատօլուի կակուզ Էֆսոսուն 53—55,
Ա. տեսակը 52—53, Բ. ը 51, և 3՝—50⁰/₁₀ օտար նիւթով
խառն տեսակը 48—49 փարա կ'արժեն: Իսկ Անատօլուի
կարծր Ա. տեսակին գինն է 55 փարա, Բ. ը 52—53, Գ. ը
50 և Պրայիլայինը 53—54 փարա (առանց մաքսի) Օսմ.
ոսկին 100 զըշ.էն:

Ամիսէ մը ի վեր, ինչպէս կը տեսնենք, սովորականէն
աւելի մեծ քանակով ալիւր կը ժամանէ և անոր ալ մեծագոյն
ժառը Մարսիլիայէ: Նախորդ շաբթու 20,428 պարկ միայն Մար-
սիլիայէ ժամանեց, 2600 պարկ Պրայիլայէ, 2350 պարկ Ռաե-
ոայէ, 1900 պարկ իտալական նաւահանգիստներէ, 960 պարկ
վառնայէ և մնացեալը զանազան նաւահանգիստներէ: Տեղա-
կան իրմային գինն է պարկը 10է—108 զըշ. Պրայիլայի 46
թիւը 117 զըշ. և թեփին օխան 22¹/₂ փնրա:

100,000 ՈՍԿԻԻ

ՕԾԱՆՊԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՄԸ

ԿԱՐՕՏ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ

Վեհ. Կայսրը, իր անբաւ գթութեամբ, բարեհաճեցաւ հրամայել որ Երկրագործական Պանքան 100,000 տակիի փոխառութիւն մը ընէ Օտմ. Պանքայէն և այս դրամով Էտրնէի նահանգին մէջ գտնուած երկրագործներուն սերմնացու բաշխուի և փոխադարձ երաշխաւորութեան ձեւով դրամ փոխ տրուի: Ուրիշ նահանգներու մէջ ալ եթէ սերմնացուի կարօտ երկրագործներ գտնուին, անոնց ալ սերմնացու պիտի բաշխուի և դրամ փոխ պիտի տրուի: Այս կերպով, թէ՛ երկրագործներուն վիճակը պիտի բարւոքի և թէ՛ յաջորդ տարուան բերքին առատութիւնը պիտի ապահովուի:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

ՈՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՆԱԾԸ

Ընթերցող չե՞լ եւ հարցնէ չե՞լ. —

Ամեն անգամ որ մանիֆարտայի հրապարակին վրայ կը գրեմ, ագրանգներու յանձնումներուն ուշ ըլլալը, եւ գիներուն հաստուրիւնը եւ բամբակին գնոյն հետ անոնց համեմատուրիւն չունենալը կը մասնացեմք. Արդ, ի՞նչ է ասանկ ըլլալուն պատճառը:

ՊԱՏԱՍ ԽԱՆ

10—15 տարի է որ անգղիական գործարաններէն զատ միւս Եւրոպական ինչպէս նաեւ Ամերիկեան գործարաններն ալ աւելի ոյժ տուած են մանիֆարտայի: Ամէն երկրի մէջ, խաչոր դրամադուրներով մեծամեծ ֆապրիքներ շինուած են, որոնք կը պատրաստեն այլեւայլ տեսակներ: Ասոնք պատրաստելու համար մանածի պէտք կայ և մանած չինելու համար միջիւրեւ գործարան և անթերի գործիքներ ունենալ չի բաւեր: Ֆապրիքները և կատարելագործեալ

մեքենաները պէտք ունին նաեւ մեծագոյն օժանդակի մը
 և այդ մեծագոյն օժանդակը կլլման է։ Ամէն կլլմայ մանա-
 ծի պատրաստութեան չի յարմարիր։ Իտալիա, Զուիցերլա,
 Գերմանիա, Աւստրիա կրնան մանած չինել, սակայն այն
 մանածը պէտք եղած բարակութիւնը չի կրնար ունենալ,
 որովհետեւ կլլման չօգնէր։ Անոնք հաստ թիւեր միայն կըր-
 նան չինել, 3—24 թիւ, որ ամէն պէտքերու օգտակար չեն
 ըլլար։ Գործարանները աւելի բարակ թիւերու ալ պէտք
 ունին, զորս ստիպուած են գնել Անգլիայէն, որովհետեւ
 անոր մթնոլորտը միայն յարմար է բարակ թիւեր հանելու։
 Ուրեմն, ո՛ւր որ մանիֆաթուրայի գործարան կայ, անգլի-
 տկան բարակ թիւ մանածին պէտք ունի և անգլիտկան մո-
 նածի գործարանները ա՛յնքան շատ անկաժրմաններու մէջ
 մտած են որ անկարելի է որ առայժմ կարենան զին կտա-
 րել։ Անգլիա Ամերիկայէ բամբակ կը գնէ և մանածը կը
 ծախէ անոր։ Այսքան մեծ խնդրանքի տուչեւ մատուցումը
 ա՛յնքան փոքր է որ մանած տպագրողները ստիպուած են
 համակերպիլ գիներուն սղութեան և յանձնումներուն յա-
 պաղման։ Գործարանները սուղ մանած կը գնեն և բնակա-
 նաբար իրենց շինած մանիֆաթուրային գինն ալ սուղ կ'ըլ-
 լայ, թէեւ վատըկողները մանածի անգլիտցի գործարանա-
 տէրներն են և մանիֆաթուրա պատրաստողներուն շահը
 շատ փոքր բան մ'է։

Առեւտուրի Կեանքը

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ի Մ Է Ջ

Ա Տ Ա Բ Ա Ջ Ա Ր Ի Բ Ե Ր Ք Ե Ր Ը

Կորեկը այս տարի պէտք եղած կերպով չաճեցաւ անձ-
 րեւի պակասութեան հետեւանքով։ Եզիպատցորենին հունձքը
 միջին պիտի ըլլայ։ Շատ քթան ցանուեցաւ Իզմիտի և Ա-
 տարազարի շրջակաները, մինչև Արմաշ և Քանուրա։ Վեր-
 ջին օրերս, Սապանձայի մէջ հանգիպեցանք բաղմաթիւ ոչ-
 խարներու, որոնք Գասթէմուսնիէն բերուելով Պոլիս կը
 տարուէին։ Առաջինանգամ ըլլալով տեսանք նաեւ կովերու և
 եզներու 7—8 հօտեր, որոնք նոյնպէս Պոլիս կը տարուէին

Յարդին օխան 1 զրշ. և գարիին քիլէն 2⁵ զրշ. ըլլալուն պատճառաւ, գիւղացիք ստիպուած են ծախել իրենց անասունները: Բարեբախտաբար խոզակն այս տարի յաջողեցաւ և արմաթքին վնասը փոխարինեց:

Սեյանիկի առեւտրական հրապարակը

28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Տեղական բերքերուն գիններն են. — ցորեն 52—54 փր., գարի 37—39, վարսակ և հաճար 29, եգիպտց. 40, շուշմայ տեղական 105, սիսեռ 60 փր., (Ոսմ. սակին 105էն), տեղական բամբակ 6¹/₂, բուրգ 8¹/₂, աֆխան 250—260 զրշ. օխան, փոքր այծի մորթ 18 զրշ. զոյգը, ոչխարի մորթ 8¹/₂ զրշ. օխան, հաւկիթ 23 զրշ. հարիւրը, 1. Օսմ. 105էն:

ԼԱԹԱՔԻԱՅԻ ԲԵՐՔԵՐԸ

Հիմակ որ հունձքին վիճակը յայտնի է, կրնանք որոշապէս ըսել որ այս տարի միայն սիսեռի մշակութիւնը յաջողեցաւ և 26 օխանոց քիլէն կ'արժէ 31—32 զրշ.: Գարիին գինն է քիլէն (20 օխա) 23 զրշ., ցորենինը՝ քիլէն (26 օխա) 32—45 զրշ. և կորեկինը 23 զրշ. մէճիտիէն 23 զրշ.ի հաշուով: Զիթապտուղին հունձքն ալ շատ գոհացուցիչ է այս տարի:

ՏԷՏԷԱՂԱՃԻ ԲԵՐՔԵՐԸ

Բամբակի այս տարուան բերքը լաւ է, բայց քիչ մշակուած ըլլալով, հազիւ կը բաւէ տեղական պէտքերուն: Շուշմայ արտադրուած չըլլալով, պիտի ներածուի: Եգիպտացորենի բերքը միջին է, լուբիայինը լաւ և խոզկաղինինը խիստ զոհացուցիչ: Հաւկիթին հարիւրը կ'արժէ 5 զրշ.: Այս տարի քիչ հաւկիթ կայ: Սեպտ.ի մէջ հազիւ 10 սնտուկ հաւկիթ զրկուեցաւ երկաթուղիով վիեննա: Արտածուեցաւ նաեւ 300 թօնօ ծխախոտ, 100ը Աւստրիա և 200ը Գերմանիա:

ՇԱՔԱՐ. — Անձրեւները գիւրացուցին բանջարները քաղելու աշխատութիւնները: Աւստրիայ և Հունգարիայ մէջ 60ի չափ շաքարի գործարաններ սկսան բանիլ և մէկ երկու շաբաթուան մէջ բոլոր գործարանները աշխատութեան նկիտի

ձեռնարկեն: Ռուսական կառավարութեան կողմէ պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ որ այս տարուան շաքարի արտադրութիւնը 1,300,000 թօնօ պիտի ըլլայ: Անցեալ տարուանն էր 1,470,000 թօնօ:

Երկու շաքարէ ի վեր շատ քիչ քանակութեամբ վաճառք կը ժամանէ Պոլսոյ հրապարակը: Թրիէսթէի շաքարին գիները փոխուած չեն, իսկ ռուսական շաքարին գիները բարձրացան. —

փոշի գրանդիթ առանց մաքսի	65էն	67	դրշ. ի
» » մաքսատուրքով	75—	77	» »
» » տեղական սպառումի համար	73—	75	» »
» » մանրած	80—	82	» »

ՔԱՐԻՒՂ — Պոլսոյ հրապարակին վրայ թէ՛ տեղական սպառումի համար և թէ՛ գրանդիթով ծախուած քարիւղներուն գինը սնտուկին 2 դրշ վրայ գրաւ և կ'արժէ,

Տեղական				Դրանդիթ	
Ռուսական .	սնտկ.	37	թիթ	35	սնտկ. 29½
Ամերիկեան	»	—	»	33	» —
Ռումանական	»	—	»	29	» 25½
Ասլանդիկ	»	52	»	—	» — դրշ.

Լիրա Օսմ. 100էն

ԱՂՔՈՂ — Անցեալ շաքարէ միայն ռուսական Սթերանէսքի տեսակէն 23 տակառ աւքով Պոլիս ժամանեց: Այս շաքարէ 100 տակառի չափ Թեօթքինօյի և Թէնէչլինքօյի արտադրութիւն կ'սպասուէր: Այս սպրանքին գինն է 25 օխան, իսկ Սթերանէսքին 25—26 օխան մէկ Օսմ. սոկի:

Բ Ո Ւ Ր Դ Ի Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ը

[Տեսարց Արեւեան եղբարց շրջաբերականէն]. — Նոր ապրանք, չոգենաւ յանձնելի 7½ դրշ. և ճեփի լուացուած տեսակը 12 դրշ. կ'արժեն:

Ա Ֆ Ի Օ Ն Ի Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ը

[Ն. Վարդանեան էֆ.ի շրջաբերականէն]. — Սեպտ. 29էն մինչև Հոկտ. 5 ծախուեցաւ 5 սնտուկ Հաճի—քէօյի և 1 սնտուկ Ամասիայի բարակ ապրանք, զոր գնեց կիւլպէնկեան էֆ., իրարու վրայ 250 դրշ.էն: Ուրիշ ո և է գնով վաճառում չեղաւ:

ՔԻԹՐԷԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

[Տեարց Ալթուն օղլու և ընկ.եան շրջաբերականէն].—
Սեպտ. 20էն մինչև Հոկտ. 5 Տեարք Վիտման և Ընկ. գնե-
ցին Մ. Է. Արտրճօղլուէ 2 պարկ 17¹/₂էն և 2 պարկ 15³/₄էն,
Մուրատեան էֆ.է 14 պարկ 15¹/₂էն և Մ. Սարաֆօղլու 6 10
պարկ 13¹/₂ դրչ.էն:

ՊՂԻՆՁԸ

62¹/₄ ԷՆ 61¹/₄ Ի ԶԱԻ

Լսնտոնէ Հոկտ. 12 թուականու կը ծանուցուի որ անց-
եալ շաբթու եւրոպական ու ամերիկեան սպառողներուն մե-
ծաքանակ պղինձ ծախուելուն հետեւանքով՝ արտադրողնե-
րու քով սքօփին քանակը պակսած է: Եւրոպայ 5,317 և Զի-
նաստան 2000 թօնօ պղինձ ներածած են անցեալ շաբթու:
Եւրոպայի գործարանատէրերը իրենց սովորական սքօփը պա-
հելու համար՝ ամսական կանոնաւոր կերպով 15,000 թօնօ
պղինձ ներածելէ զատ, 25,000էն 30,000 թօնոյի ևս պէտք
ունին: Ամերիկեան գործարաններն ալ մինչև տարւոյս վերջը
իբր 60,000 թօնօ պղինձ պիտի սպառեն, ուստի ի մօտոյ
զգայապէս պիտի նուազի արտադրողներուն ձեռքը գտնուած
սքօփը և պիտի սկսի գիներուն վերելքը: Շահադիտութիւնը
գեւ կը շարունակէ, որու հետեւանքով պղինձի թօնոյին
62¹/₄ անգլ. ոսկիի գինը իջաւ 61¹/₄ի:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԳՈՐԳԵՐՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Անցեալ շաբթուան մէջ ծախուեցան.—

100 քիլիմ	42—44 ֆր.
200 գորգ հին	23—25 ֆր.
60 Մետաքս	36—40 ֆր.
200 քիլիմ նամազլըք,	12—16 ֆր.
200 ճէճիմ գանազան տեսակ	5—12 ֆր.
Այս շաբթու ծախուեցան	
350 կտոր նոր գորգ	20— 23 ֆր.
150 » » »	22— 25 »
25 մետաքս »	100—120 »

ՀԱՇՒԻԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ գործածութեան եղանակը կա ռդալ
կողմին վրայ:

Արտածուքիւն

Թիֆթիկ. — Ծախսուեցաւ 4069 հակ: Գնողներն են Տեարք

Արսէն եւ ընկ.	29½ հակ Եօզղատ	19¼—21¼
Էռուարսու ԿնՏ սըն	52 » Չէնկէլլի	14.33/40
Յօֆս եւ ընկ.	75 » Գայսէրի	15 —17
Կեղրօլ	270 » Զօրում	18¾—19.17¼
Կիւլպէնկ. եղբ. եւ ընկ.	217 » Գոնլա	10 —16½
Գասապեան եղբ.	1565 » Կէրէտէ Էն.	19 —21
Ուիթլի եւ ընկ.	1596 » Գրհսը. Էն.	20 —20½

Գարի. — Ծախսուեցաւ 10,000 քիւէ: Անատօլուի Էքսդրա տեսակին օխան կ'արժէ 37 փր. և Մէրսինի տեսակին քիւլէն 16 ¾ ղրուշ:

Թոչնակեր. — 200 պարկ: Ռոտտսդոյի տեսակը՝ արտածութեան համար՝ 42 փարա:

Լոռիա. — 1350 պարկ: Տրապիզոնի Բ. տեսակին 100 օխան կ'արժէ 140—155 ղրշ., Սեւանիկի տեսակը 190—225 և Պալլըքլինը 160—140 ղրուշ:

Սիսեռ. — 1800 պարկ: Անատօլուի տեսակին օխան կ'արժէ 56—57 փր., Բ. տեսակը 51—52, Տարտանէլինը 65, Պալլըքլիի Ս.ը 70 և Բ.ը 66—67, Սուրիոյ նոր բերքը 65 փարա:

Եգիպտացորենի, վարսակի, շուշմայի, ճէհրիի, մազըլի վրայ գործ չեղաւ:

Կ. Պոլիս, 4 Հոկտ.

ՁԷՔ. — ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

		£	Ֆր.	մարք	քուրօն
Սեպտ.	29 Շր.	109½	22.95	18.71	21.97
Հոկտ.	1 Բշ.	»	»	»	21.98
»	2 Գշ.	»	»	»	»
»	3 Դշ.	»	»	18.70	»
»	4 Եշ.	»	»	»	»
»	5 Ուր.	»	»	»	»

Օամ. զրամատան վաճառման գիններն էին.

£ չէք 22¼—23 փարա, ֆր. չէք 93 սանդիմ

ԱՌԵՍՏ. Հրապարակ ԻԶՄԻՐԻ

Հոկտ. 1 թուով կը գրուի իզմիւրէ.

ԱՅԻՕՆ. — Վաճառում չեղաւ: Միայն տեղացի վաճառականներու կողմէ 17 սնտուկ ծախուած է Հոլանտայի համար: Գիները յայտնի չեն: Այս օրերս անձրեւ չգալուն պատճառաւ, աֆրիօն ցանեւրու դժուարութիւն կը քաշուի: Եթէ մինչեւ 15 օր անձրեւ չգայ, հարկ պիտի ըլլայ սպասել երկրորդ ցանքին, որ տեղի կ'ունենայ Դեկտ. և Յնվր. ամսոց մէջ: Այս պատճառաւ, ապրանքի տէրերը բարձր գին կը պահանջեն: Այս տարի, մինչեւ հիմա ժամանած է 1322 սնտուկ, մինչ անցած տարի նոյն միջոցին 2759 սնտուկ ժամանած էր:

Յորեն. — Ժամանեց 30,900 պարկ ցորեն, 13,000ը չրջակայ հաւահանգիստներէ: Ծախուեցաւ 18,900 պարկ, Սթօն է 37,000 պարկ: Գիներն են տեղական 96—86, Մէրսին 96—85, Հօրան 95—93, Սուրիա 95—80, Էնկիւրի 60—104, Ուշաք Գ. տեսակ 70—77, Բ. տեսակ 70—84, միջին 85—91, լու տեսակ 92—97, Ա. 96—100, Էքսդրա 103 զրշ., մէճիտիէն 33 զրշ.էն:

Մեհադներու Հրապարակը

Լոնտոն 10 Հոկտեմբեր

Պղինձ անմիջապէս յանձնելի	62 ³ / ₈
» երեք ամիսէն յանձնելի	61 ⁵ / ₈
Անագ	148 ¹ / ₂
Կապար	20 ¹ / ₈
Երկաթ (կլասկօ)	54 ¹ / ₃
Զինկօ	21.45/46
Արծաթ	29.7/46

«Սուրհանդակ» Հոկտ. 1էն սկսաւ հրատարակուիլ իրրիւ առաւօտեան օրաթերթ, Խմբագրապետութեամբ Տ. Տաճատ Ի. Վ. Ոսկանեանի եւ Պատասխանատու-Տնօրէնութեամբ Յակոբ Էֆ. Վարժապետեանի, Տարեկան բաժնեգիրն է Պոլսոյ համար 75 եւ գաւառներու համար 100 դրշ. եւ վերցմանայ 40 եւ 50 դրշ.: Ձեռքէ կը ծախուի 10 փրի: Հասցէ. — Պապը Ալի ճատտէսի, Թիւ 20.

Ա. Ռ. Ա. Զ. Ա. Ր. Կ Մ. Ը

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՆԵՐՈՒՆ

Կը հրահարակենի Ռոստոյոյի մեր քղթակցին կողմէ շե-
րամապահներուն ուղղուած հետեւեալ առաջարկը առանց մեր
կողմէ ո՛ր եւ Կասախանասուռութիւն ստանձնելու. —

Ռոստոյոյ այսօր իր շրջականերով հազար հինգ հարիւր
տուփի չափ հունտ կը բանայ: Կը յուսացուի որ այս թիւը
մէկ երկու տարիէն քառասպատկուի թթենիներու յարատեւ
աճումին հետեւանօք: Քաղաքիս գեղեցիկ կլիման եւ շերա-
մապահներուն մանրակրկիտ հոգածութիւնն արհեստի պա-
հանջումներու կիրառման մասին՝ պատճառ եղած են որ մեծ
հնտարոյծներ քաղաքէս հոգան իրենց պէտք եղած խողակը:
Այս հնտարոյծները ասկից գրէթէ տասը տարի ստաջ հնտա-
ցու խողակին օխան քառասուն զրուշի կը գնէին: Այդ գինն
ստորիմանաբար իջեցուցին տասնէիննի: Այս հնտարոյծներն
հողագործին հետ յարատեւ շփման մէջ ըլլալով, տեղեկա-
ցան անոր դրամական անձուկ վիճակին, եւ ասկից օգտուե-
լու համար գինը մինչեւ 28 զրուշի իջեցուցին, ձմրան մէջ
երկու երեք ասկի կանխավճարով մը հրապուրելով գանձնք:

Նկատի ունենալով խողակի բարձր գինը եւ ուրիշ հրա-
պարակներու հնտացու խողակի սովորականէն վեր արժէքը,
չատ չնչին է այդ 18 զրուշի գինը, զոր կուտան մեծ հըն-
տարոյծները, ուրկից ուղղակի կերպով կը տուածէ հողագործը:

Պիտի առաջարկեմ որ շերամապահները չկապուին այդ
գինով, գէթ 3—4 ամիս, եւ պիտի տեսնեն որ յիշեալ հնտա-
րոյծներն ինքնաբերաբար պիտի բարձրացնեն իրենց գինը,
որովհետեւ իսկապէս պէտք ունին ֆաղափս եւ շրջակայից
խողակին: Մեղք է որ ամբողջ ընտանիքի մը քրտնաջան
աշխատութեան արգիւնքը եղած այդ խողակը չնչին
գինով մը ձեռքէ ելլայ:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Հայ Աւետարանական Եկեղեցիին նորաւեցն
Տանաւին (ի Բերա) նուիրման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ
Կրակի, 7/20 Հոկտ. առաւօտեան ժամը 10¹/₂ի [Ը. Ե.]: Այս
Տանաւը առաջինն է, զոր հայ Աւետարանականները կ'ունենան
մայրաքաղաքիս մէջ:

Կը խնդրուի Քիւրակնի խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներն
ուղղել Մէհմէտ Փաշա Խան, Պոլսոյ կողմը, եւ ո՛ր Մէհմէտ Ալի Փաշա
Խան, որ կը գտնուի Ղալաթիա:

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իսթիքեան - Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ—ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

(Շար.)

Պէտք է գիտնալ թէ վերոյիշեալ արտադրավայրերէ-խա-
չանիլով նշանակեալները գովիսիօնով կը գործեն և մնացեալ-
ները Իզմիրի վաճառականին կը ծախեն որոշեալ գնով ա-
ռանց գովիսիօնի: Հաշիւ բրած եմ որ Իզմիրի վաճառականին
ծախուած գորգին 40⁰/₁₀₀ արուրչէք. գովիսիօն է. և 60⁰/₁₀₀ նախա-
նիւթերուն (երիւ, առկան, իլմէ ևն.) գինն է: Արդ, 500 600
լիրային 40⁰/₁₀₀ 200.000 Օսմ. ոսկի կ'ընէ, զոր կը շահին 30
հազարէ աւելի գործաւորներ, Անատօլուի վաճառականներ
ևայլն, մինչդեռ արտածութենէն գոյացած ահագին շահը
կը մտնէ մի քանի օտար վաճառականներու սնտուկին մէջ,
որ նկատի առնուելու ամենակարեւոր կէտ մ'է: Այդ ահագին
շահը միշտ օտար գորգավաճառները պիտի ընեն, եթէ մեր
երկրին վաճառականները, ըլլայ անհատապէս, ըլլայ հաւաքա-
կան ջանքերով, արտածութեան գործը իրենց ձեռքը չառնեն:
Զարմանալի է որ գորգը գործողները, գծագրիչները, ներ-
կարարները, քեզիեանի տէրերը, բոլոր գնողները տեղացի
կարող անձեր են և կը թողուն որ արտածութեան ահագին
շահը երթայ տեղաւորուի մի քանի եւրոպացիներու, — որոնք
արհեստը մեզմէ սովորեցան, — սնտուկին մէջ և տարիներու
շարքին մէջ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐ ԿԱԶՄԷ:

Այդ միլիոնները պէտք է որ մեր երկրին մէջ մնան:
Հոս է գորգագործութեան բուն շահը: Կէօրտէսի էն
վար գինը հրապարակին վրայ 40,85 ֆր. եղած է 1897 թուա-
կանին երբ տ'Անտոէտ և Սպարթալի մրցումի մէջ էին: Այն
ատեն իլմէին քաշը 14—15 դահեկան էր և Կէօրտէսի կան-
գունը 23 զրուշի կը գնուէր Իզմիրի վաճառականին կողմէ:
Անատօլուի գորգագործը այն ատեն աւելի կը շահէր քան
այսօր, երբ Կէօրտէս տեղւոյն վրայ կ'արժէ 28 զրուշ, մինչ-
դեռ Սայքսեան իլմէին քաշը 24 զրուշի բարձրացած է: Վե-
րոյիշեալ մրցումը շատ չտեսեց և Իզմիրի վաճառականները
շուտ հաժաճայնեցան ինչպէս ամէն ատեն կ'ընեն երբ իրենց
մասնաւոր շահը կը պահանջէ:

[Կը շարունակուի]

Գ. ՀԱԼԷՊԵԱՆ

[Գորգագործ]

Իճնպէս կը գործածուի

ՀԱՇՅԻՒՒ ՄԵՐՅԵՆԱՆ

Երկու սկաւառակներ՝ մին միւսին մէջ ագուցուած՝ կը կազմեն հաշլուի մեքենան: Ներսի սկաւառակը շարժուն է և ատամնաւոր: Մատիտի մը ծայրով կարելի է գիւրաւ զայն դարձնել արտաքին սկաւառակին մէջ: Այդ երկու սկաւառակներուն շուրջը 00էն մինչև 100 թուանշաններ գրուած են, և երբ ներքին սկաւառակը դարձնենք, ասոր եզրը գտնուած թուանշանները միւս սկաւառակին վրայ նշանակուած թիւերուն քովէն կ'անցնին: Մեքենային վրայ մէջտեղէն մինչև եզր երկնցած թիւ մը կայ: Ծայրը՝ եզրին կողմը՝ փոքր ծակ մը կը գտնուի, ուր պիտի գտնենք հաշուոյն արդիւնքը, նաեւ կոծակ մը որ հարիւրի, երկու հարիւրի ձեռքերը ցոյց կուտայ: Ահաւասիկ հաշուելու եղանակները:—

Գումար 326545
853615
52700427
7035907
25147522

86064013

Այս թուանշանները գումարելու համար, նախ ներքին սկաւառակը կը դարձնենք և հոն նշանակուած 00 թիւերը մեքենային թիւին ծակին մէջ կը բերենք: Յետոյ, —գումարելի թուանշանները զոյգ զոյգ առնելով—45ը կը գումարենք 15ին հետ: Սապէս.—Նախ ներսի սկաւառակը դարձնելով, հոն նշանակուած 45 թիւը կը բերենք թիւին ծակին մէջ և կը տեսնենք որ արտաքին սկաւառակին վրայ նշանակուած 15 թիւին դէմ ներքին սկաւառակին ս'ը թիւը կը գտնուի, և պիտի տեսնենք որ 60 թուանշանը կայ: Այն ալ վար պիտի քաշենք մինչև ծակը, և պիտի տեսնենք թէ արտաքին սկաւառակին 24 թիւին դէմ ներքին սկաւառակին վրայ ի՞նչ թիւ կը գտնուի: Պիտի տեսնենք որ հոն 84 թիւը կայ, զոր 7ով գումարելու համար, 84ը վար պիտի քաշենք և պիտի տեսնենք որ արտաքին սկաւառակին 7 թիւին դէմ ներքին սկաւառակին վրայ ս'ը թիւը եկած է: Պիտի տեսնենք 91 թիւը: Այս թիւն ալ 22ով գումարելու համար վար կը քաշենք և կը բերենք ծակին տակ և կը տեսնենք որ արտաքին սկաւառակին 22ին դէմ կայ 13 թիւը:

Մեր ձեռքի մատիտով այս 13 թուանշանը կը գրենք և մէկ ձեռքին համար՝ մեքենային թիւին վրայ գտնուած կոծակը աստիճան մը դէպի ձախ կը մղենք, և կ'սկսինք երկրորդ և երրորդ սխանակներու թիւերը՝ 65ը և 36ը գումարել ցոյց տրո՞ւած եղանակով: [Կը շարունակուի]

ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍՏՐՈՑ

Վարժարանս իր 20րդ Տարեշրջանին 7 շրջանաւարտներ ևս հանեց : 21րդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին :

Ուսանողի մը տարեկան թոշակն է (12) տասներկու Լիրա Օսմանեան, որուն կէսը կանխիկ վճարելի, միւս կէսն ալ Մարտ ամսոյ սկիզբը՝ նոյնպէս կանխիկ, Մի անգամի համար Վարժարանական մուտքի դրամ կ'առնուի (1/2) Լ. Օսմ. :

Վարժարանիս մէջ տոհմային կրթութեան հետ, կ'աւանդուին նաեւ՝ Ընդարձակ Կրօնագիտութիւն, Հայերէն, Օսմաներէն, Գաղղիերէն և Անգղիերէն լեզուները կանոնաւորապէս և խօսեցեալ վարժութեամբ, Բնական և Զաւիական գիտութիւններ, Ընդարձակօրէն և գործնական կերպով, Եկեղեցական և Ընդհ. պատմութիւնք, Գծագրութիւն (սեւ գրիչ և իւղաներկ), Իրաւագիտութիւն, Համարակալութիւն, այս ճիւղին մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն ալ կը տրուի առեւտրական ծանօթութեանց աւանդման, և այլ ուսմունք ըստ Վարժարանիս ծրագրին :

Վարժարանս ունի ինն ուսուցիչներ և վարիչ մը, որոնք և Գիշերօթիկ են, և ձեռնհաս՝ իրենց աւանդած ճիւղերուն մէջ :

Առողջաբանութեան դասը կ'աւանդէ Վարժարանիս յատուկ բժիշկն՝ որ վկայեալ է Պէյրութի Ֆրանսական Վարժարանէն, — Շաբաթը երկու օր եւս մասնաւորապէս կ'այցելէ ուսանողաց առողջական վիճակը քննելու համար :

Վարժարանիս ծրագիրն՝ որուն մէջ մանրամասնուած է ամէն կանոններն ու պայմանները, ձրի կը ղրկուի փափաքողաց :

8—8

1907, Յուլիս 2, Կեսաբիա

ՏՐԻԱՏ ԵՊՍԿ. ՊԱԼԵՍՏ

ՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

Հրապարակ ելած է ԲԱՍՄԻԻ այս աշխատանքի լուծումը, որ կը պարունակէ ընդարձակ տեղեկանքներ, ԲԱՍՄԻԻ ծանօթ զուարճալի ոճով պատմուած : Կը պարունակէ 200 էջեր և գեղեցիկ լուսանկար մը : Գինն է 3 1/2 լրշ. : Կեդրոնատեղի ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Պապը Ալի Ճատտէսի, Թիւ 38 :

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՂԶԿԱՆՑ ԲԱՐՉՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս Գաղափար Մեծօրհնար հաստատ.

Դրո Տարեշրջան

Մասնագետ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ձեռամբ, առհմային ուսումներէ և գիտական անհրաժեշտ ծանօթութիւններէ զատ, հիմնական կերպով կ'աւանդուին Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն, Ալգորիթմէն և Գերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսելավարժութեամբ (բոսքիք), ինչպէս նաեւ Գծագրութիւն, Տնարարութիւն, Կար ու Ձեւ, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեւքով և մեքենայով), ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մասնաւորապէս Դաշնակ և Ջութակ, Գիշերօթիկները կը վայելեն կատարեալ սնունդ և բնտանեկան անթերի խնամք առողջապահիկ պայմաններու մէջ։— Բանակցութեան համար, դիմել ի վարժարան առ Տեսուչն կամ առ Տեսուհին, Մանրամասն տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, Գշ. Եշ, Շք. օրերը ժամը 5էն 9 զիմելով ի Գրատուն «ԳԱՐՈՒՆ» Մեծ Նոր խան, վերի յարկ, թիւ 55:

15—7

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ե. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ քաղաքական.— Բաժանորդագրութիւն տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 զրշ., վեցամսեայ 45 զրշ., զաւանդներու համար տարեկան 108 զրշ., վեցամսեայ 60 զրշ., օտար երկիրներու համար տարեկան 35 ֆր., վեցամսեայ 20 ֆր.: Ձեռքէ վաճառում՝ քաղաք փարս: ԱՐԵՒԵԼՔ հրապարակ կ'ելլէ ամէն օր, կէս օրին, խնամեալ բովանդակութեամբ, բնութիւն յօդուածներով, թարմ լուրերով ու նորագոյն տեղեկութիւններով: ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ եւ իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ: Իր առաւելութիւններէն մէկն է ՊՍՏԿԵՐՍԱԶԱՐԴ ԵՐԱՐԵԱՆ հանգամանքը: Որով իր բնթերցողներուն կը ներկայացնէ պարբերաբար, Մանօթ Դէմքեր եւ երբեմն ալ տեսարաններ: Ոչ նուազ կը գնահատուին իր մասնագիտական յօդուածները, եկեղեցական, կրօնական, տնտեսական-սեղանաւորական, երկրագործական, եւայլն, բաց ի գրական, բանասիրական գլորումաքներէ, օրուան տեսութիւններէ, ևլն.: ԱՐԵՒԵԼՔի վերաբերեալ ամէն գրութիւն ու բաժանորդագին պէտք է ուղղել Տէր և Տնօրէն Գարեգին Էֆ. Պոյաճեանի հասցէին, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ Ճատէտէսի, ուր հաստատուած են թերթին Տպարանն և խմբագրատունը:

ԲԻԲԻԱԿՆ «بوراكن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنيجه غزته
 در سعادت محمدپاشا خاڪ نومرو ۱۲

PURAGN
 Revue Arménienne
 Siamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

Appréciée par la Chambre
 de Commerce de Consople

عثمانی تجارت اورطه سی طرفندره
 تقدیر اولمشدر

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ
 Թիւ 42

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ, ՆՈՒԷՐԱՐ

52 Թիւի բժնորդ.	Պոլիս եւ Գաւառ	60 դր2.
"	Արտասահման	13 ֆր.
52 Թիւի բաժնեգիրն	եւ 2 դր2.ի ծախ-	
քը վճարողը	կ'ստանան շէրէքէի գործարա-	
նէն զոյգ մը	ընտիր բուրդէ գուլպայ եւ մե-	
տաքսէ	Խաշկինակ մը :	
1 բժնորդ. գտնողին	էքօ տը Բառի մը	10 դր2.
ծրկու	" Առեւ. եւ Տնտ. Աշխ.	15 "
երեք	" Մէճէլլէ	30 "

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԱԵՆԵՍԱԿ

ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, Ն. 12

1. — Գաւառացի վաճառականներուն կը հայթայթէ խուրսավարի, գաղթարբերի, երկրագործական և տարազա-գործական մեքենաներու, աղօրինելու ամէն տեսակները:
2. — Կը հայթայթէ ամէն տեղեկութիւն Պոլսոյ հրա-պարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիններուն և տե-սականներուն վերաբերեալ:
3. — Կ'ստանձնէ վաճառումը տեղական բերքերու, ո-րոնց համար ավանսներ կը հայթայթէ:
4. — Գաւառական խնդիրներու այլ և այլ ճիւղերուն հա-մար կը ներկայացնէ Պոլսոյ մէջ գտնուող ձեռնհաս փաստաբան-ներ և կ'ստանձնէ առեւտրական դատերու հետապնդումներ:
5. — Եթէ զրկուած ապրանքներու մասին անհամաձայ-նութիւն ծագի, կը հայթայթէ իրաւաբաններ (expert):
6. — Օսմանեան պարգեւաւոր և առանց պարգեւի ար-ժեթութեան թիւերը կ'ստուգէ, կտրօնները կը գանձէ, և այդ արժեթութեան գնումներ կ'ընէ:
7. — Օսմ. Ապահովագրական ընկերութեան պայմաններու մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ:
8. — Պարկիշտ և գործունեայ անձերու համար հաշուա-կալի, գրագրի, վաճառորդի պաշտօններ կ'ընէ Պոլ-սոյ վաճառատանց մէջ:
9. — Կը գործադրէ դպրոցական դասագրքերու և ման-կապարտէզի առարկաներու յանձնարարութիւն:
10. — Կը հրատարակէ դպրոցական դասագրքեր:
11. — Կը մատակարարէ դպրոցներու և վաճառատուններու համար տետրակ, պահարան, նամակագլուխ ևն:
12. — Կ'ընդունի Պոլսոյ ամէն լեզուէ օրաթերթերու և հանդէսներու բաժանորդագրութիւն և ծանուցում:

×

Յանձնարարութեանց փոխարէնը պէտք է կԱՆԽԻԿ շրկել, իսկ առեւտրական գործոց վերաբերեալ տեղեկու-թիւններու պատասխանն ստանալու համար պէտք է շրկել 10 շրուչի փուլ ծախուց համար:

ՀԱՍՅԷ

در سعادتده محمدپاشا خاندنه نومرو ۱۲

Ս. ՄԱՌՊԱՀԱՆՔԱՆ ԵՒ Ս. ԶԷՕՄԼԷՔՃԱՆ

Առեւտրական և Գրեւական Գրասենեակ

Վ. ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, Ն. 12

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

ՍԻՆԿԵՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400 է աւելի Պատկոյ վկայական
Շխարհամ

Սինկերի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսնութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈՒՐ ԸՆՑԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկերի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈՒՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ: {
ԲՈՒՐ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնանիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկերի մեքենաները կը ծախուին. —

ԲՆՐԱ. { Շիտակ ճամբայ, Կալաթառէրայի դիմաց
" " Պօնտարշէի դիմաց, 343 կրկ.

ՂԱԼԱԹԻՍ. { Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւ
" " Թրամուէյի կայարանին դիմաց

ՊՈՒՐԱ. { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
" " Սուլթան Պալատի, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

ՍԿԻՐՏԵՐ, Զարըր Պոյու, Թիւ 120

Սինկերի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—12

ԵԹԷ ՊԵՏՔ ՈՒՆԻՔ

Քառուշուէ կնիքներու, չիք այցաքարթերու
կամ ո'ւ է տպագրական յանձնարարութեան,
ինչպէս նամակագրութեան, պահարան հաշուե-
ցուցակ, մուրհակ ևն ևն.

Դիմեցէք Ստեփան Տէվլէթեան Տունը

Պոլիս Էսկի-Զապրիէ Պաղատ Եթէլին ասկը բիւ 55

100 այցաքարթ 8 շրուշ

1 լեզուէ քառուշուէ կնիք 8 >

2 կամ 3 լեզուէ քառուշուէ կնիք 10 >

4-3

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ—ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

(Շար.)

Իրաւ է որ 10.85—11 Ֆրանքի Կէօրտէսի վաճառումը շահ չէր ձգեր եթէ «պօն մըզիւն»ը և «նապէ»ն օգնութեան չհասնէին, որոցմով Իզմիրի վաճառականը մըցումի ժամանակ անգամ գիտցած է օգտուիլ: Նշանակելի է որ Կէօրտէսի նման աժան ապրանքի շահը միշտ համեմատական է և պիտի ըլլայ արտածող Իզմիրի վաճառականին: Գորգագո՛րծն է որ միշտ տուժած է:

1897ին Կէօրտէս կը գնուէր 23 գրուչի

» Իլմէն քաղը կ'արժէր 14—15 գրուչ

» Կէօրտէս կը ծախուէր 10.85—11 Ֆր.

Վերջին կարգադրութեամբ

1907ին Կէօրտէս կը գնուի 28 գրուչի

» Իլմէն կ'արժէ 24 գրուչ

» Կէօրտէս կը ծախուի 5% զեղչով 15 Ֆրանքի:

Վերի հայրենէն կը հասկցուի որ օրինաւոր փոխարինութիւնը գոյութիւն չունի: Կը հեռեւի որ հիմա արտածողը աւելի կը շահի ի վնաս արտադրողին: Եթէ արտածողը, այսինքն Իզմիրի վաճառականը, 1897ին շատ քիչ կը շահէր, յանցանքը ա՛յն մըցումին է, զոր ժամանակի մը համար ստեղծեցին իրենց մէջ: Սխալ է ըսել թէ այդ մըցումին պատճառաւ Ամերիկա դադրեցաւ Կէօրտէսի գորգ գնելէ: Եթէ այդ մըցումը պատրաստուած բոօժէ մը և ապագայ սէնտիքայի մը հեռանկարը չէր, ո՞վ ըսաւ Իզմիրի վաճառականներուն այդ մըցումը ընել: Այդ տեսակ մըցումին տնտեսական տարրական օրինաց հակառակ ըլլալը չկրնալ հասկցող վաճառատուններ երբ ելնեն Սէնտիքա մը կազմեն, ի՞նչպէս կրնանք ինքզինքնիս մտածելէ արգելել թէ ապագան վնասակար պիտի չըլլայ դորգագործին և գորգի ճարտարարուհոտին համար երբ մանաւանդ հրապարակի իրենց ձեռքը մնայ: Եթէ նախա-նիւթերը ստորնացան, չէ՞ որ պատասխանատուն Սայքսի մանարանն է: քանի որ նա՛ է բոլոր Իլմէները հայթայթողը և Իզմիրի ծանօթ վաճառատուններն են զանոնք imposer ընողները:

[Կը շարունակուի]

Գ. ՀԱԼԷՊԵՍԵ
[Գորգագործ]